

Prikaz vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske od 2012. do 2016. godine

Kesedžić, Mato

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:636086>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

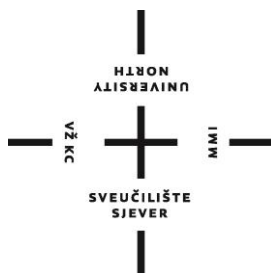

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

DIPLOMSKI RAD br. 147/PE/2017

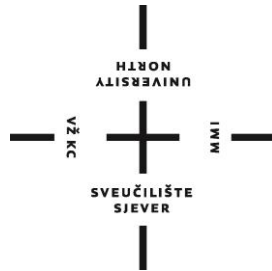
**PRIKAZ VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE
REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016.
GODINE**

Mato Kesedžić

Varaždin, ožujak 2017. godine

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

Studij Poslovna ekonomija

DIPLOMSKI RAD br. 147/PE/2017

**PRIKAZ VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE
REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016.
GODINE**

Student:
Mato Kesedžić, 0261/336D

Mentor:
doc. dr. sc. Dinko Primorac

Varaždin, ožujak 2017. godine

Prijava diplomskog rada

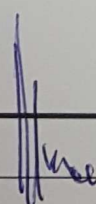
studenta iv. semestra diplomskog studija
Poslovna ekonomija

IME I PREZIME STUDENTA	MATO KESEDŽIĆ	MATIČNI BROJ	0261/336D
NASLOV RADA	PRIKAZ VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016. GODINE		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	A REVIEW OF FOREIGN TRADE OF THE REPUBLIC OF CROATIA FROM 2012 TO 2016		
KOLEGIJ	MAKROEKONOMIJA I		
MENTOR	doc. dr. sc. DINKO PRIMORAC		
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv. prof. dr. sc. Goran Kozina, predsjednik 2. izv. prof. dr. sc. Anica Hunjet, član 3. doc. dr. sc. DINKO PRIMORAC, mentor 4. izv. prof. dr. sc. Ante Rončević, zamjenski član		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	147/PE/2017
OPIS	

U suvremenim ekonomijama zemlje sudjeluju u trgovini s drugim zemljama i teže k što većem izvozu. Izvoz je generator gospodarskog rasta s direktnim utjecajem na bruto domaći proizvod. Zadatak ovog rada je definiranje pojmova vezanih uz vanjskotrgovinsku razmjenu, opis razvoja i odvajanja teorije vanjske trgovine u zasebnu znanstvenu disciplinu. Prikazom kretanja vrijednosti izvoza, uvoza i salda razmjene Republike Hrvatske od 2012. do 2016. pokazat će se trendovi i trenutno stanje vanjskotrgovinske razmjene. Struktura vanjske trgovine Republike Hrvatske u istom periodu prikazat će što se najviše izvozi, a što uvozi. Prikazat će se i vanjskotrgovinske razmjene s najvažnijim zemljama partnerima Hrvatske. Na kreiranje vanjskotrgovinske politike Republike Hrvatske utjecalo je članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i članstvo u Europskoj uniji. Poseban naglasak u radu je stavljen na izvoz koji direktno utječe na bruto domaći proizvod, a time i na gospodarstvo. Važnost izvoza i problematika hrvatskog izvoza prikazana je putem intervjua s izvoznikom, a opisane su i mogućnosti stimuliranja hrvatskog izvoza.

U VARAŽDINU, DANA	08.03.2017.	POTPIS MENTORA	
-------------------	-------------	----------------	---

Sažetak

U radu se prikazuje vanjskotrgovinska razmjena Republike Hrvatske od 2012. do 2016. godine. Glavne komponente vanjskotrgovinske razmjene su, izvoz i uvoz, a njihov odnos iskazuje se na vanjskotrgovinskoj bilanci, u pozitivnom iznosu kao suficit, u negativnom kao deficit. Rad prikazuje kretanje izvoza i uvoza u apsolutnim iznosima i strukturu vanjskotrgovinske bilance te daje pregled vanjskotrgovinske razmjene s najvažnijim zemljama partnerima Republike Hrvatske. Činjenica je da sve zemlje teže ostvarivanju suficita, stoga se u radu naglašava važnost i mogućnosti stimuliranja izvoza u Republici Hrvatskoj. Metodom intervjuja, na primjeru iz prakse jednog izvoznika, prikazani su problemi s kojima se susreće u poslovanju.

ključne riječi: Hrvatska, izvoz, uvoz, vanjskotrgovinska bilanca, vanjskotrgovinska razmjena

Abstract

This thesis discusses foreign trade in the Republic of Croatia since 2012 until 2016. Relations in the foreign trade are determined by Croatia's foreign trade policy. Key foreign trade components have been defined, as well as import and export. Their relations are shown in the foreign trade balance, in the positive amount as surplus and in the negative as deficit. This thesis shows the movement of exports and imports in absolute terms and structure of foreign trade balance and it gives an overview of foreign trade with the most important Croatia's partner countries. It is a fact that all countries seek to achieve a surplus, therefore, the importance and the possibility of export stimulation has been emphasized. This paper shows, in an interview, all the problems that a Croatian exporter has had during his business experience.

key words: Croatia, export, import, trade balance, foreign trade

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet rada	1
1.2. Svrha i cilj rada.....	1
1.3. Metodologija izrade rada	2
1.4. Struktura rada	2
2. TEORIJSKI OKVIRI DEFINIRANJA VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE.....	3
2.1. Pregled svjetskih trgovinskih organizacija	8
2.2. Pojmovno određenje izvoza.....	12
2.3. Pojmovno određenje uvoza	14
3. VANJSKOTRGOVINSKA BILANCA REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016. GODINE.....	16
3.1. Kretanje izvoza i uvoza Republike Hrvatske	23
3.2. Pregled vanjskotrgovinske razmjene s najvažnijim zemljama partnerima Republike Hrvatske.....	30
4. VAŽNOST IZVOZA U VANJSKOTRGOVINSKOJ RAZMJENI	32
4.1. Problematika izvoznika Republike Hrvatske; Intervju.....	32
4.2. Mogućnosti stimuliranja hrvatskog izvoza.....	35
5. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	40
POPIS FORMULA	43
POPIS GRAFIKONA	44
POPIS SLIKA	45
POPIS TABLICA.....	46
PRILOG 1	48

1. UVOD

U modernim svjetskim gospodarstvima jedan od glavnih ciljeva makroekonomske politike suvremenog gospodarstva je postići pozitivnu vanjskotrgovinsku razmjenu. Pojam vanjskotrgovinske razmjene uglavnom se tumači kao promet roba i usluga između različitih zemalja.

S obzirom da su glavne komponente vanjskotrgovinske razmjene izvoz i uvoz, njihov je odnos jedan od ključnih čimbenika za rast bruto domaćeg proizvoda, a samim time bržeg gospodarskog razvoja. Izvoz proizvoda s visokom dodanom vrijednošću, za razliku od izvoza sirovina i proizvoda s malom dodanom vrijednošću, gospodarstvu donose dobit, održivu konkurentnost i punu zaposlenost. Odnos izvoza i uvoza iskazuje se na vanjskotrgovinskoj bilanci, veća vrijednost izvoza od vrijednosti uvoza označava suficit, dok deficit označava veću vrijednost uvoza od vrijednosti izvoza.

Kako zemlje ovise jedne o drugima u vanjskotrgovinskoj razmjeni, tako se razvila potreba za koordinacijom. Osnovale su se trgovinske organizacije u svrhu stvaranja institucionalnih okvira i zaštite zajedničkih interesa. Vanjskotrgovinsku razmjenu u Republici Hrvatskoj određuje članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) i Europskoj uniji (EU).

Uzimajući u obzir da Hrvatska godinama ostvaruje deficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni, uočena je potreba za jačanjem hrvatskog izvoza putem raznih mjera i poticaja od strane Vlade Republike Hrvatske.

1.1. Predmet rada

Predmet ovog rada je vanjskotrgovinska razmjena kao jedan od glavnih činitelja gospodarskog razvoja i integracije. Tablično i grafički prikazat će se kretanje vanjskotrgovinske razmjene u Republici Hrvatskoj od 2012. do 2016. godine.

1.2. Svrha i cilj rada

Svrha rada je prikazati hrvatsku vanjskotrgovinsku razmjenu od 2012. do 2016. godine. Cilj rada je naglasiti važnost izvoza i opisati mogućnosti stimuliranja istoga te metodom intervjua prikazati problematiku hrvatskog izvoza.

1.3. Metodologija izrade rada

Rad je izrađen na temelju primarnih i sekundarnih publikacija, knjiga i časopisa te internetskih stranica. Primjenjivane su deskriptivne metode, metode analize, metode sinteze, induktivne metode, metode komparacije, metode klasifikacije, generalizacije i sinteze za opisivanje pojedinih pojmova i komparativne metode za prikaz kretanja i strukture vanjskotrgovinske bilance. Aktualnosti rada pridonosi i praktično istraživanje metodom intervjua.

1.4. Struktura rada

Rad je strukturiran u pet poglavlja uključujući uvodno i zaključno poglavlje. U drugom poglavlju definirat će se teorijski okviri vanjskotrgovinske razmjene, potom će se opisati teorije na kojima se zasniva suvremena teorija vanjske trgovine i koji su razlozi za odvajanjem vanjske trgovine u posebnu disciplinu. Kroz prikaz najvažnijih trgovinskih organizacija (Svjetska trgovinska organizacija, Europska unija) opisat će se razvoj i trenutačna pozicija vanjske trgovine Republike Hrvatske. U trećem poglavlju pružen je pregled strukture i vrijednosti vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske od 2012. do 2016. godine prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske narodne banke. Četvrto poglavlje posvećeno je važnosti izvoza, odnosno načinima jačanja izvozne strategije gledano iz perspektive hrvatskih izvoznika i problema s kojima se susreću. Prikazat će se intervju s predstavnikom jednog proizvoljno izabranog izvoznika. Na kraju poglavlja navedeni su koraci koje je Vlada Republike Hrvatske učinila u cilju razvoja i poticanja izvoza nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

2. TEORIJSKI OKVIRI DEFINIRANJA VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE

Vanjska trgovina predstavlja promet roba i usluga između zemlje i inozemstva. Vanjskotrgovinska razmjena je rezultat odnosa ponude i potražnje, viškova i manjkova roba i usluga u gospodarstvu otvorenom prema svjetskom tržištu. Svaka zemlja teži k tome da svoj bruto domaći proizvod u većem dijelu temelji na plasiranju roba i usluga na inozemnim tržištima.¹

Vanjskotrgovinska razmjena u užem smislu podrazumijeva samo robnu razmjenu dok se razmjena usluga naziva nevidljivom razmjenom i definira širi smisao.² Postojanje različitosti između unutarnje i vanjske trgovine, rezultiralo je definiranjem teorije vanjske trgovine i izdvajanjem u zasebnu znanstvenu disciplinu. Ključne razlike unutarnje i vanjske trgovine su:³

- međunarodna nemobilnost proizvodnih faktora
- različiti monetarni sustavi u različitim zemljama
- političke granice pojedinih država partnera u vanjskoj trgovini
- specifičnost vanjske trgovine u odvijanju na većim geografskim udaljenostima koje uvjetuju i veće transportne troškove.

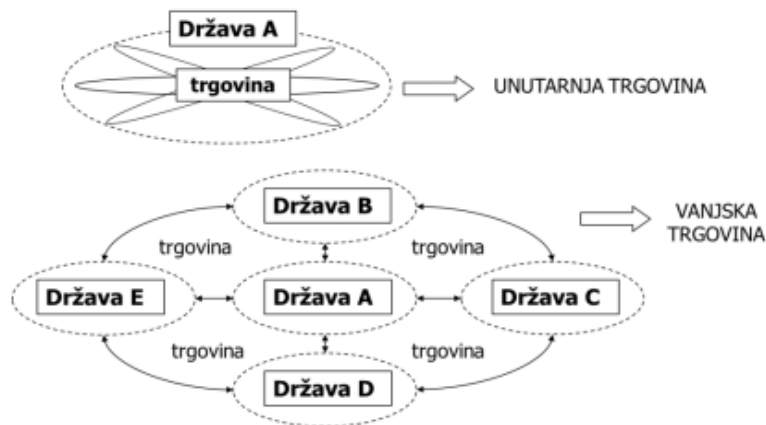
U ekonomskoj literaturi navode se tri uloge vanjske i unutarnje trgovine u posredovanju: interpersonalna, interlokalna i intertemporalna.⁴ U kontekstu vanjskotrgovinske razmjene ove se uloge mogu pojasniti na sljedeći način. Interpersonalno posredovanje odvija se u proizvodnji robe i trgovini robom između rezidenata različitih zemalja, bilo da se radi o fizičkim ili pravnim osobama. Interlokalno posredovanje je povezivanje mjesta proizvodnje i potrošnje, odnosno razmjena između različitih zemalja. Intertemporalno posredovanje obilježava aktivnost trgovinskih subjekata u procesu trgovine koji posreduju u određenom vremenskom intervalu i to od trenutka proizvodnje do potrošnje.

¹ Kovačević, B., Sabolović, D. (2002), *Stanje i razvojne tendencije vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske*, Ekonomija 2 (9):str. 293-316 (295)

² Matić, B., (2004), *Međunarodno poslovanje*, Sinergija, Zagreb.

³ Babić, A., Babić, M. (2000), *Međunarodna ekonomija*, Mate d.o.o., Zagreb, str. 8.

⁴ Lolić – Čipić, M, (2015), *Međunarodna ekonomija*, Sveučilište u Splitu, Split, str. 8.

Slika 1. Usporedba unutarnje i vanjske trgovine

Izvor: Lolić – Čipić, M: Međunarodna ekonomija, Sveučilište u Splitu, Split, 2015. str. 8.

Sa stajališta trgovinske politike, vanjska politika se promatra na način kao da trguje država s državom. Država se kao izvoznik, odnosno uvoznik, javlja veoma rijetko i samo kod nekih roba, najčešće oružja. Iako i pojedinci i države mogu sudjelovati u vanjskoj razmjeni, glavni vanjskotrgovinski tokovi odvijaju se između privrednih subjekata, uvoznika i izvoznika iz različitih zemalja.⁵

Teorije koje su imale utjecaj na kreiranje suvremene vanjskotrgovinske teorije su:⁶ merkantilizam, teorija apsolutnih prednosti, Ricardova teorija, Hecksher-Ohlinova teorija.

Merkantilizam je razdoblje u ekonomskoj povijesti od 1400. do 1800. godine. Razvija se pod snažnom intervencijom i regulacijom države. Osnovni cilj merkantilizma je stjecanje što većih količina srebra i zlata kao osnovnog sredstva plaćanja, a ostvaruje se stimuliranjem izvoza i sprečavanjem uvoza.

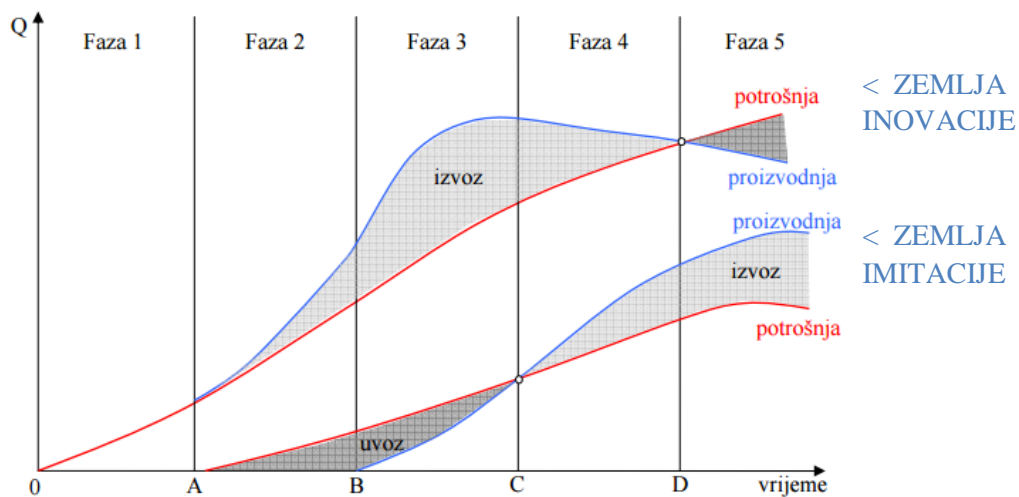
Teorija apsolutnih prednosti sugerira apsolutnu liberalizaciju i ukidanje državne kontrole koja će omogućiti nadmetanje među poduzećima. Adam Smith je tvorac teorije apsolutnih prednosti i smatra se „ocem ekonomske znanosti“. Svrha teorije apsolutnih prednosti je povećanje bogatstva, ali ne u zlatu veću u robama. Ukoliko zemlja može proizvesti određenu robu efikasnije nego druga zemlja, smatra se da ima apsolutnu prednost u proizvodnji te robe. Pobornici Ricardove teorije komparativnih prednosti smatraju da se zemlja treba specijalizirati za onaj proizvod u kojem ima komparativnu prednost pred drugom zemljom.

⁵ Lolić – Čipić, M, (2015), *Međunarodna ekonomija*, Sveučilište u Splitu, Split, str. 8.

⁶ Babić, A., Babić, M. (2000), *Međunarodna ekonomija*. Mate, Zagreb, str. 8.

Hecksher-Ohlinova teorija komparativne razlike među zemljama objašnjava pomoću faktora, rada i kapitala te zemlje.

Suvremene teorije vanjske trgovine su se razvile pod pretpostavkom klasičnih teorija kako će međusobno najviše trgovati one zemlje među kojima postoje najveće razlike u ponudi i potražnji. Suvremene teorije vanjske trgovine su; teorija ekonomije opsega proizvodnje, Linderova teorija vanjske trgovine i teorija životnog vijeka proizvoda. Teorija ekonomija opsega proizvodnje dokazuje da se i zemljama s istom produktivnošću isplati međusobna razmjena. Linderova teorija vanjske trgovine smatra da je ključ dobre vanjskotrgovinske razmjene u podijeli proizvoda na sirovine i industrijske proizvode. Sličnija struktura potražnje za proizvodima potiče zemlje na veću razmjenu. Teorija životnog vijeka proizvoda temelji se na fazama životnog ciklusa proizvoda, domaćoj proizvodnji, sazrijevanju i fazi standardnog proizvoda. Proces razvoja proizvoda prikazan je na slici 2.

Slika 2. Životni ciklus proizvoda

Izvor: Jošić, M., (2008), Struktura vanjske trgovine i komparativne prednosti Republike Hrvatske, Specijalistički poslijediplomski rad, Ekonomski fakultet Zagreb, str. 16.

Teorija životnog vijeka proizvoda polazi od pretpostavke kako se napredna tehnologija nalazi u visoko inovativnim zemljama. U prvoj fazi (0A) proizvod se proizvodi i prodaje u zemlji inovacije. U drugoj fazi (AB) raste proizvodnja u zemlji inovacije i počinje uvoz u zemlju imitacije. Treća faza (BC) karakterizira standardizirani proizvod koji počinje proizvoditi zemlja imitacije. U četvrtoj fazi (CD) raste proizvodnja u zemlji imitacije koja izvozi

proizvode u treće zemlje, a u zemlji inovacije pada proizvodnja. U petoj fazi (iza D) zemlja inovacije prestaje proizvoditi proizvod i uvozi ga iz zemlje imitacije.⁷

Teorija vanjskotrgovinske, odnosno međunarodne ekonomske razmjene objašnjava zakonitosti koje postoje na temelju kojih se ista može predviđati i usmjeravati. Osnovni cilj vanjskotrgovinske razmjene je optimalna alokacija oskudnih resursa radi zadovoljavanja ljudskih potreba. Teorija vanjskotrgovinske razmjene sastoji se od dva dijela; realne teorije vanjskotrgovinske razmjene s mikroekonomskim aspektima teorije vanjske trgovine i monetarne teorije vanjskotrgovinske razmjene koja obuhvaća makroekonomske aspekte. Realna teorija vanjskotrgovinske razmjene objašnjava ovisnost kretanja realnih tijekova i može se podijeliti na čistu teoriju vanjske trgovine i teoriju vanjskotrgovinske politike. Čista teorija vanjske trgovine objašnjava razloge razmjene i definira koristi koje od slobodne, neometane, trgovine mogu imati partneri u ekonomskoj razmjeni. Teorija vanjskotrgovinske politike navodi razloge ograničavanja slobodne ekonomske razmjene i utjecaj tih ograničenja na ukupnu vanjsku trgovinu i na blagostanje pojedinih partnera. Monetarna teorija vanjskotrgovinske razmjene razrađuje probleme uravnoteženja bilance plaćanja i određivanja deviznih tečajeva.⁸

Vanjskotrgovinska razmjena omogućuje pribavljanje roba i usluga po najpovoljnijim uvjetima za kojima postoji potražnja, a ne proizvode se u zemlji ili se ne mogu proizvesti u dovoljnim količinama. Vanjskotrgovinska razmjena omogućava razvoj konkurencije i sprječava pojavu monopola, utječe na pad cijena i omogućava lakši izvoz kapitala te pospješuje zaštitu od rizika. Industrijalizacija, liberalizacija ekonomskih odnosa, pritisak potrošača i globalizacija omogućile su razvoj vanjskotrgovinske razmjene. Pozitivna vanjskotrgovinska razmjena potiče razvoj gospodarstva.

Vanjskotrgovinska bilanca ili neto izvoz je vrijednost izvoza umanjena za vrijednost uvoza. Situacija kada je izvoz veći od uvoza naziva se vanjskotrgovinski suficit. Vanjskotrgovinski deficit označava negativnu vanjskotrgovinsku bilancu, kada je vrijednost uvoza veća od vrijednosti izvoza. Uravnoteženu trgovinu označava vanjskotrgovinska bilanca jednaka nuli, dakle vrijednost izvoz i uvoz je jednaka.⁹

⁷ Jošić, M., (2008), „Struktura vanjske trgovine i komparativne prednosti Republike Hrvatske“, Specijalistički poslijediplomski rad, Ekonomski fakultet Zagreb, str. 16.

⁸ Babić, A., Babić, M. (2000), *Međunarodna ekonomija*. Mate d.o.o., Zagreb, str. 9.

⁹ Mankiw, G. N. (2006), *Osnove ekonomije*, Mate d.o.o., Zagreb.

Kako bi se utvrdio doprinos vanjskotrgovinskog sektora gospodarskom razvitku jedne nacionalne ekonomije potrebno je krenuti od osnovne jednakosti otvorenog gospodarstva i to:¹⁰

$$Y = C + I + G + X - M \quad (1)$$

gdje je:

- Y – bruto domaći proizvod
- C – osobna potrošnja
- I – investicijska potrošnja
- G – opća i zajednička potrošnja
- X – izvoz
- M – uvoz.

Iz jednakosti se ocjenjuje da je doprinos ekonomskom rastu pozitivan ako je domaća potražnja manja od bruto domaćeg proizvoda, odnosno izvoz veći od uvoza i obrnuto, doprinos je negativan, kada je izvoz manji od uvoza.¹¹

$$Y > (C+I+G) \rightarrow X > M \quad (2)$$

$$Y < (C+I+G) \rightarrow X < M \quad (3)$$

Može se zaključiti da se uvozom dodaje vrijednost proizvodnji neke druge zemlje, dok izvoz iz vlastite zemlje dodaje vrijednost ukupnoj proizvodnji nacionalne ekonomije.

U ekonomskoj literaturi postoje analize koje omogućuju izvođenje zaključka o ubrzanom rastu proizvodnje i bruto domaćeg proizvoda u otvorenim zemalja ukoliko je udio izvoza u bruto domaćem proizvodu visok i ima tendenciju rasta. Otvorenost zemlje se može mjeriti kao omjer izvoza roba i usluga i bruto domaćeg proizvoda, nadalje, omjer uvoza roba i usluga i bruto domaćeg proizvoda te omjer izvoza i uvoza roba i usluga i bruto domaćeg proizvoda. Trgovinski sustav zemlje treba biti potpuno liberaliziran u svrhu jačanja integracije u svjetsko gospodarstvo. Rezultati otvorenosti su lakše pribavljanje kapitala i tehnologije. Zemlje bi trebale pratiti kretanja na svjetskom tržištu i odlučiti se na provedbu specijalizacije, odnosno

¹⁰ Ladavac, J., Škuflić, L.,(2001). *Analiza vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske po županijama*, Ekonomski pregled, 52 (7-8), (925-950), str. 927.

¹¹ Ibid

nuditi proizvode i usluge za kojima postoji potražnja, a ponuda nije dovoljna. Otvorenost zemlje nudi niz prednosti, omogućuje proizvođačima povećanje proizvodnje, rast zaposlenosti i izvoza, a potrošačima širu ponudu jeftinijih i kvalitetnijih proizvoda, pa to usmjerenje dovodi do uvećanog nacionalnog dohotka, zaposlenosti i stopa rasta.¹²

Sposobnost natjecanja pojedine zemlje na svjetskom tržištu može se mjeriti raznim pokazateljima, jedan od njih je pokrivenost uvoza izvozom. Pokrivenost uvoza izvozom – „ r_{ij}^t “, izračunava se kao omjer izvoza roba, sektora i odsjeka „ X_{ij}^t “ prema uvozu sektora, roba i odsjeka „ M_{ij}^t “ iste zemlje u promatranoj godini „ t “. Formula za izračun pokrivenosti uvoza izvozom dana je putem sljedeće jednakosti:¹³

$$r_{ij}^t = \frac{X_{ij}^t}{M_{ij}^t} * 100 \quad (4)$$

Na kreiranje vanjskotrgovinske politike i otvorenost zemlje uvelike utječu svjetske trgovinske politike. Ugovori i organizacije služe u svrhu očuvanja interesa zemalja sa sličnim potrebama i smanjenju administrativnih i drugih prepreka u međusobnom trgovanju.

2.1. Pregled svjetskih trgovinskih organizacija

Svjetske trgovinske organizacije i ugovori su sklopljeni u svrhu sporazumijevanja među državama o obujmu, strukturi i intenzitetu razmjene i zaštite interesa te se mogu promatrati kao sredstvo razvoja vanjske trgovine. Organizacija zemalja izvoznica nafte (OPEC)¹⁴ je međunarodna organizacija čije su članice Alžir, Angola, Ekvador, Irak, Iran, Kuvajt, Libija, Nigerija, Katar, Saudijska Arabija, Ujedinjeni Arapski Emirati i Venezuela. Sjedište joj je u Beču od 1965. godine. Glavni cilj je koordinacija i ujednačenje naftne politike zemalja članica i očuvanje interesa, pojedinačnih i zajedničkih. Glavni resurs tih zemalja je nafta. OPEC svojim djelovanjem pokušava ukloniti štetna i nepotrebna kretanja cijena nafte. Osiguravaju stalni prihod zemljama proizvođača i opskrbu naftom zemalja potrošača, te povrat uloženog kapitala onima koji ulažu u naftnu industriju.

¹² Ladavac, J., Škuflić, L.,(2001). *Analiza vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske po županijama*, Ekonomski pregled, 52 (7-8), (925-950), str. 927-928.

¹³ Jošić, M., (2008), *Struktura vanjske trgovine i komparativne prednosti Republike Hrvatske*, Specijalistički poslijediplomski rad, Ekonomski fakultet Zagreb, str. 56-70.

¹⁴ Organizacija zemalja izvoznica nafte, http://www.opec.org/opec_web/en/ pristupljeno: (07.02.2017.)

Europska slobodna trgovinska zona (EFTA)¹⁵ je reakcija na osnivanje Europske ekonomske zajednice, a osnovana je 1960. godine. Nakon pristupanja država članica Europskoj ekonomskoj zajednici Velike Britanije, Irske i Danske 1973. godine, a Portugala 1986. godine, EFTA gubi na značaju. Ugovor o slobodnoj trgovini između Europske zajednice i EFTE sklopljen je 1973. godine. Od 1994. godine definiran je europski ekonomski prostor između država Europske zajednice i država EFTA-e. EFTA danas obuhvaća samo još Lihtenštajn, Norvešku, Island i Švicarsku.

Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA)¹⁶ je multilateralni ugovor između Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Moldavije, Srbije i Kosova. Prije ulaska u Europsku uniju, članice su bile i Bugarska, Češka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija. CEFTA je obuhvaćala prostore od Baltičkog mora do Jadranskog i Crnog mora, imala je tržište od približno 90 milijuna ljudi. CEFTA od 2006. obuhvaća tržište od otprilike 25 milijuna ljudi i u svjetskoj trgovini sudjeluje s 0,2 do 0,3 posto udjela. Ugovorom CEFTA 2006. stranke su se dogovorile da će razvijati odnose s Europskom unijom i da će provoditi uzajamne trgovinske odnose u skladu s pravilima i disciplinama Svjetske trgovinske organizacije bilo da su njezine članice ili ne.

Opći sporazum o carinama i trgovini (GATT) bio je privremen multilateralni sporazum, sačinjen od tri dijela.¹⁷ U prvom dijelu je bila klauzula najpovlaštenije nacije, nadalje, popis svih koncesija i svi preferencijali koje su članice sklopile prije potpisa Sporazuma i koji su im bili priznati. U drugom su dijelu bila propisana načela koja su članice morale usvojiti u svojim vanjskotrговинskim politikama. U trećem dijelu su bili uvršteni proceduralni problemi kao što su, primjerice, članstvo, način rada i odlučivanja.

Svjetska trgovinska organizacija nastala je na temeljima Općeg sporazuma o carinama i trgovini. Pruža institucionalni i pravni okvir multilateralnog trgovinskog sustava koji obuhvaća područja carina, trgovine robama i uslugama te intelektualnog vlasništva.

Strateški cilj Svjetske trgovinske organizacije jest dalji razvitak sustava slobodne multilateralne trgovine, što bi trebalo utjecati na postizanje bržeg rasta proizvodnje roba i usluga, puniju zaposlenost i povećanje stopa rasta bruto domaćeg proizvoda. Ostvarenje navedenog, definirano je uz dva neizbježna preduvjeta i ograničenja, a to su poštovanje

¹⁵ Europska slobodna trgovinska zona, <http://www.efta.int/> pristupljeno: (07.02.2017.)

¹⁶ Opći sporazum o carinama i trgovini, <https://cefta.int/> pristupljeno: (07.02.2017.)

¹⁷ Matić, B., Lazibat, T.,(2001), Od GATT do WTO, Ekonomski pregled, 52 (5-6), str. 694.

zahtjeva za održiv razvitak i zaštitu okoliša te stalna i pojačana briga za nerazvijene članice. Najvažnije tijelo Svjetske trgovinske organizacije, Ministarska konferencija koja se sastoji od predstavnika svih članica. Predstavnicima su najčešće predsjednici država, ministri vanjskih poslova ili ovisno o predmetu rasprave, resorni ministri. Ministarska konferencija održava se najmanje jednom u dvije godine i ovlaštena je obavljati sve funkcije Svjetske trgovinske organizacije, poduzimati sve mjere potrebne za ostvarenje tih funkcija i na zahtjev članica, donositi odluke iz područja svih multilateralnih sporazuma.¹⁸

Republika Hrvatska je članica Svjetske trgovinske organizacije i Europske unije, a vanjskotrgovinska politika Republike Hrvatske određena je članstvom u tim organizacijama. Put Republike Hrvatske prema Europskoj uniji označila je, u smislu vanjskotrgovinske politike, liberalizacija trgovine, slobodna trgovina sa zemljama u regiji, usklađivanje zakonodavstva i u konačnici članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, koje je predstavljalo osnovu i temelj za integriranje hrvatskog gospodarstva u europsko i globalno tržište.¹⁹

U Svjetsku trgovinsku organizaciju Hrvatska se ućlanila 30. studenog 2000. godine. Svoje interese Republika Hrvatska je zastupala kroz skupinu „Nedavno primljenih članica“. Ulaskom u Europsku uniju svi hrvatski zakoni i propisi u vanjskotrgovinskoj politici nisu na snazi od stupanja Republike Hrvatske u članstvo Europske unije. Hrvatska je postala članica 1. srpnja 2013. godine. Nakon ulaska u Europsku uniju, Hrvatska ostaje članicom Svjetske trgovinske organizacije. Nadalje, svoje stavove, Hrvatska predstavlja i usuglašava u strukturama Europske unije. Jedan dio aktivnosti u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji ostaje i dalje u nadležnosti Republike Hrvatske. Svojim daljnjim sudjelovanjem u radu radnih tijela Svjetske trgovinske organizacije, Hrvatska se potvrđuje kao aktivna članica multilateralnog trgovinskog sustava. Članstvom u Europskoj uniji Hrvatska počinje zastupati interese hrvatskog gospodarstva u kreiranju i provođenju Zajedničke trgovinske politike Europske unije te donošenju stajališta i odluka Europske unije. Nadalje, pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji, kao što je već navedeno, stavili su se izvan snage svi bilateralni i multilateralni ugovori o slobodnoj trgovini koje je sklopila Republika Hrvatska, a od kojih je posebno važan Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA) 2006. Na tržište CEFTA-e Republika Hrvatska je 2012.godine prodavala otprilike 20 posto ukupnog izvoza

¹⁸ Matić, B., Lazibat, T.,(2001), *Od GATT do WTO*, Ekonomski pregled, 52 (5-6), str. 697.

¹⁹ Turčić, Z., (2015), *Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni*, Poslovna izvrsnost Zagreb, God. IX br. 1, str. 167.-190.

dok u strukturi uvoza sudjeluju s otprilike 6 posto. S gotovo svim potpisnicama CEFTA-e ostvarivala je suficit u vanjskotrgovinskoj bilanci. Najvažniji trgovinski partneri u koje je Republike Hrvatske izvozila, a članice su CEFTA-e su Bosna i Hercegovina i Srbija.²⁰ U strukturi robne razmjene sa zemljama CEFTA-e najzastupljeniji su bili industrijski proizvodi poput nafte i ulja te plinova, cementa, proizvoda od stakla, kozmetičkih proizvoda, lijekova i ostaloga.

Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, Europska unija je dogovorila niz dodatnih protokola kao što je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija i Srbija) kako bi se ublažile negativne posljedice izlaska Republike Hrvatske iz CEFTA-e na vanjsku trgovinu Hrvatske. Cilj navedenog je bio prijenos trgovinskih povlastica i postojećih ugovora koje je do sada Hrvatska imala s tim zemljama. Republika Hrvatska je, naime, ulaskom u Europsku uniju postala dio jedinstvenog unutarnjeg tržišta Europske unije u kojem nema carina i smanjeni su prekogranični troškovi poslovanja. Došlo je do povećanja konkurencije, a hrvatskim gospodarstvenicima omogućen je slobodan pristup tržištu svih članica Europske unije, kao i tržištu država s kojima Europska unija ima sklopljene trgovinske sporazume. Republika Hrvatska je preuzela i zakonodavnu regulativu iz dijela trgovinskih mehanizama Europske unije koja obuhvaća trgovinske zaštitne mehanizme i trgovinske prepreke prema trećim zemljama. Primjenjuje se zajednička carinska tarifa i sva ostala pravila uvoza, uključujući i odredbe o dampinškom/subvencioniranom uvozu.²¹

Hrvatska najviše trguje sa zemljama Europske unije i svojim susjedima. Sa zemljama Europske unije, Hrvatska u robnoj razmjeni ostvaruje deficit. Prema podacima o robnoj razmjeni Državnog zavoda za statistiku²², koji uključuju mjesec studeni 2016. godine u zemlje Europske unije, Hrvatska je izvozila u vrijednosti od 56.019.896 tisuća kuna, a uvozila u vrijednosti od 105.262.808 tisuća kuna, čime je ostvaren deficit od 49.242.912 tisuće kuna. Sa zemljama CEFTA-e, Republika Hrvatska, ostvaruje suficit (veći izvoz od uvoza). Prema podacima o robnoj razmjeni Državnog zavoda za statistiku²³, koji uključuju mjesec studeni 2016. godine u zemlje CEFTA-e Hrvatska je izvozila u vrijednosti od 13.822.044 tisuće kuna, a uvozila u vrijednosti od 7.930.099 tisuća kuna čime je ostvaren suficit od 5.891.945 tisuća

²⁰ Turčić, Z., (2015), *Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni*, Poslovna izvrsnost Zagreb, God. IX br. 1, str. 167-190.

²¹ Ibid

²² http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-01_11_2016.htm, pristupljeno: (10.02.2017.)

²³ Ibid

kuna. U zemlje EFTA-e Hrvatska je izvozila u vrijednosti od 1.350.229 tisuća kuna, a uvozila u vrijednosti od 1.294.407 tisuća kuna, čime je ostvaren suficit od 55.822 tisuće kuna. U zemlje OPEC-a Hrvatska je izvozila u vrijednosti od 2.087.613 tisuće kuna, a uvozila u vrijednosti od 2.2343.604 tisuće kuna, čime je ostvaren deficit od 255.991 tisuće kuna.

2.2. Pojmovno određenje izvoza

Izvoz se može definirati kao dio inozemne potražnje koji ovisi o inozemnom dohotku i označava prodaju svih oblika roba i usluga stranim zemljama. Viši inozemni dohodak pretpostavlja višu inozemnu potražnju i dovodi do većeg izvoza.²⁴

Važnost izvoza za malu zemlju kao što je Hrvatska ogleda se u činjenici da jedino izvozno orijentirana ekonomija može maloj zemlji jamčiti dugoročno održiv gospodarski rast. Domaća tržišta malih zemlja su financijski ograničena, a kako je izvoz komponenta agregatne potražnje, sukladno tome, njegov rast predstavlja ujedno i rast bruto domaćeg proizvoda.

Vrijednost izvoza ima značajan utjecaj na razinu deficita/suficita državnog računa. U slučaju recesije, izvozno orijentirane zemlje se brže oporavljaju i njihove recesije traju kraće i za posljedicu imaju manji broj zatvorenih radnih mjesta. Izvoz osigurava devizne rezerve i razvija kompetitivne prednosti zemlje usvajanjem novih znanja i tehnologija. Izvozna orijentacija jača ukupnu konkurentnost zemlje i stvara pozitivnu percepciju o funkcioniranju njezina gospodarstva te raspršava rizik. Poduzeća koja izvoze imaju veće šanse za dugoročni opstanak i konkurentnija su na domaćem tržištu.²⁵ Na povećanje bruto domaćeg proizvoda izvoz direktno utječe tako što se očituje njegova vrijednost u odnosu na uvoz.²⁶

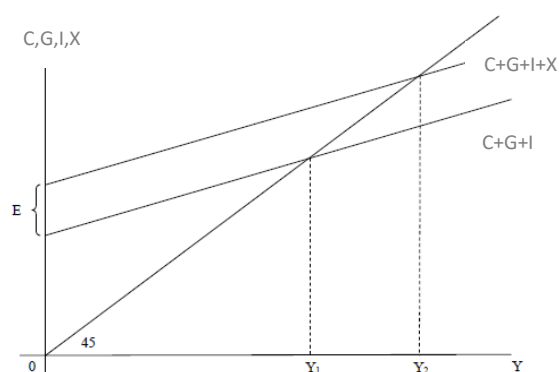
Na grafikonu 1. u nastavku može se vidjeti utjecaj izvoza na bruto domaći proizvod. Povećanje agregatne potrošnje za izvoz robe i usluga E pomiče krivulju agregatne potražnje s $C + G + I$ na $C + G + I + E$ i pomiče bruto domaći proizvod iz Y_1 u Y_2 . C označava osobnu potrošnju, G opću i zajedničku potrošnju, I investicijsku potrošnju, a X izvoz.

²⁴ Blanchard, O. (2011), *Makroekonomija*, Mate d.o.o., Zagreb.

²⁵ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskom-izvozu/> pristupljeno (06.02.2016.)

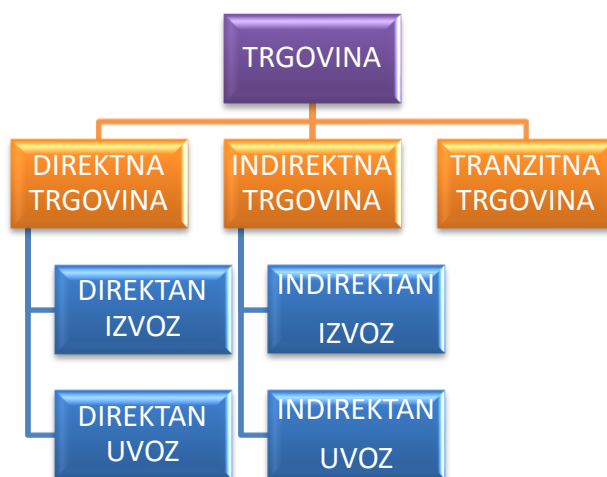
²⁶ Kreuger, D. (2009), *Makroekonomika*, Sveučilište Pennsylvaniji, Pennsylvania, http://web.efzg.hr/dok/za%20studente/elektronicki%20udzbenici/Krueger_Makroekonomika.pdf pristupljeno: (06.02.2016.)

Grafikon 1. Utjecaj izvoza na bruto domaći proizvod

Izvor: Babić, M. (2000): Makroekonomija. Mate d.o.o., Zagreb, str. 325.

Pod osnovnim oblicima nastupa na inozemnom tržištu podrazumijevamo direktnu i indirektnu trgovinu, odnosno direktan i indirektan uvoz, direktan i indirektan izvoz i tranzitnu trgovinu.

Slika 3. Oblici nastupa na inozemnom tržištu

Izvor: Izrada autora

Pri indirektnom izvozu, domaći poduzetnik izlazi na strano tržište putem specijaliziranih vanjskotrgovinskih poduzeća koja su najčešće locirana u zemlji u koju se roba izvozi. Poduzetnik nije direktan izvoznik robe, vanjskotrgovinski posrednik obavlja sve radnje u vezi ostvarenja vanjskotrgovinskog posla. Posredničko poduzeće istražuje tržište, promovira proizvode/usluge, pregovara s inozemnim partnerima, rješava probleme poput, primjerice, izvršenja ugovora od trenutka sklapanja ugovora do realizacije. Niska razina troškova i rizika je velika prednost neizravnog izvoza dok su nedostaci nemogućnost aktivnog sudjelovanja u prodaji i informiranja kupca o proizvodu/usluzi. Direktna nastup, posljedica je oštre konkurencije, osigurava poduzetniku veliku mogućnost prilagođavanja željama i zahtjevima

kupaca te razvoj novih, praktičnijih i sofisticiranijih proizvoda. Poduzetnik je informiran o stanju na inozemnom tržištu, trendovima i inovacijama. Direktni nastup se obično koristi za proizvode visokog stupnja obrade, složene i sofisticirane proizvode za koje je nužna uputa o rukovanju, načinu uporabe, elektroničke strojeve i uređaje, brodove i zrakoplove i druge proizvode individualne proizvodnje koji nemaju univerzalnu primjenu. Uz prodaju se vežu dodatne usluge poput, primjerice, montaže i održavanja te servisa. Direktni izvoz nosi veću razinu rizika i troškove, ali samim time otvara mogućnost za ostvarivanja više razine dobiti.²⁷ Tranzitna je trgovina naziv za posredničku djelatnost jedne zemlje pri uvozu i izvozu iz drugih zemalja, odnosno u druge zemlje.

2.3. Pojmovno određenje uvoza

Uvoz označava kupovinu roba i usluga proizvedenih u drugoj zemlji, odnosno inozemstvu. Ukoliko je potražnja za određenom robom ili uslugom u jednoj državi veća od ponude istih u toj državi ili uopće ne postoji ponuda na domaćem tržištu, potražnja se zadovoljava uvozom iz inozemstva. Također, ukoliko je cijena određenih roba ili usluga niža na nekom drugom tržištu, dolazi do uvoza iako domaća ponuda zadovoljava domaću potražnju.

Svaka je zemlja u većoj ili manjoj mjeri ovisna o uvozu jer niti jedna zemlja ne može proizvoditi sve proizvode ili usluge uz najniže cijene i najbolju kvalitetu. Za razliku od izvoza, uvoz se javlja u funkciji podmirenja potreba domaćeg pučanstva i domaće privrede robom i uslugama kojih na domaćem tržištu uopće nema ili ih nema u dovoljnim količinama. Sa stajališta zemlje uvoz se javlja kao ekonomska nužnost u svrhu ostvarivanja ciljeva ukupnog gospodarskog razvoja te ostvarivanja ravnomjerne javne, proizvodne i široke potrošnje. S druge strane, trgovačka će poduzeća uvoziti samo onda ako im se uvoz isplati, odnosno uvoziti će sve vrste robe i usluga čijim se uvozom može ostvariti cilj poslovanja. Proizvođačka poduzeća uvoze onda kada potrebnu robu ne mogu nabaviti na domaćem tržištu ili je uvezena roba jeftinija ili kada je i jeftinija i kvalitetnija od istovrsne ili slične domaće robe.²⁸

Uvoz pozitivno ovisi o bruto domaćem proizvodu jer veći bruto domaći proizvod povećava domaću potražnju i za domaćim i za uvoznim dobrima. Međutim, ovisi i o realnom tečaju, odnosno što je veća cijena stranih dobara u odnosu na cijenu domaćih proizvoda, to je manja

²⁷ Gašić, M., Galić, M., (2012), *Suvremeno poduzetništvo u korelaciji s vanjskom trgovinom*, Učenje za poduzetništvo 2 (1), str. 115.

²⁸ *ibid*, 113.

domaća potražnja za inozemnim dobrima u odnosu na domaću potražnju za domaćim dobrima.²⁹ Direktni uvoz najčešće se primjenjuje pri uvozu sirovina i poluproizvoda za daljnju obradu, a karakterizira ga rizik oscilacija cijena sirovina i rizik pouzdanosti inozemnog isporučitelja. Kako bi se izbjegao rizik pouzdanosti inozemnog isporučitelja, uvoznik treba osigurati skladište uvozne robe. Smanjenjem ukupnih troškova uvoza, smanjuje se konačna cijena uvozne robe, ali su veći rizici i potreba osiguranja vlastitog kapitala. Ukoliko poduzetnik nije dobro informiran o stranom tržištu i dobavljačima, mogao bi robu platiti više, za razliku od uvoza preko posrednika. Kupac, odnosno uvoznik mora raspolagati stranim valutama. Neizravan uvoz, karakterističan je za nabavu manjih količina robe iz inozemstva, posebice pri povremenoj kupnji. Poduzetnik, angažira vanjskotrgovinsko poduzeće koje može kupiti veće količine robe i dobiti povoljnije cijene i količinske popuste. Manji troškovi obrade inozemnog tržišta, izbjegavanje rizika izgleda i kvalitete robe, rizika kašnjenja isporuke robe, izbjegavanje briga, troškova i vremena za dobivanje uvoznih dozvola, uvjerenja o podrijetlu robe su prednosti kvalitete indirektnog uvoza.³⁰

²⁹ Bogdan, Ž., Tržište dobara u otvorenom gospodarstvu, <http://web.efzg.hr/dok//MGR/Bogdan//Poglavlje19-Dodatak.pdf> pristupljeno: (07.02.2017.)

³⁰ Vučemilović, V., *Oblici nastupa na inozemnom tržištu*, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, Virovitica
<file:///C:/Users/racunovodsvo/Downloads/2.%20Oblici%20nastupa%20na%20inozemnom%20trzistu.pdf>
pristupljeno: (06.02.2017.)

3. VANJSKOTRGOVINSKA BILANCA REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016. GODINE

U ovom dijelu rada prikazuje se vanjskotrgovinska bilanca u periodu od 2012. godine do studenog 2016. godine, struktura vanjske trgovine i pregled najvažnijih trgovinskih partnera.

Prikazat će se podaci Državnog zavoda za statistiku o strukturi robnog izvoza i uvoza Republike Hrvatske u periodu od siječnja 2012. godine do studenog 2016. godine. Bitno je napomenuti da Državni zavod za statistiku zadržava pravo promjene podataka za 2016. godinu dok su podaci za ranije godine konačni. Konačni podaci koji uključuju prosinac 2016. godine bit će objavljeni u svibnju 2017. godine. Hrvatska je u usporedbi sa svjetskim tržištem mala otvorena ekonomija. Najznačajniji proizvodi koje Hrvatska izvozi su električna energija, lijekovi, motorni benzini i plinska ulja od nafte. Slični proizvodi se i uvoze, a među najviše uvezenim proizvodima su također i električna energija, lijekovi i plinska ulja od nafte i osobni automobili.

U nastavku, na tablicama o kretanju robne razmjene prikazat će se podaci prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007.³¹ Podaci koji su od značenja za usmjeravanje društvenoga i gospodarskog razvitka te podaci o stanju i kretanjima u pojedinim područjima društvenoga i gospodarskog života u Republici Hrvatskoj prikupljaju se, upisuju, obrađuju i iskazuju po djelatnostima prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. Nacionalnom klasifikacijom se određuju područja, potpodručja, odjeljci, skupine, razredi i podrazredi gospodarskih i inih djelatnosti, a propisuje ju Vlada Republike Hrvatske.

Najznačajnije usluge koje Hrvatska izvozi/uvozi su turizam i usluge prijevoza. Turizam sudjeluje u Hrvatskom bruto domaćem proizvodu s oko 18 posto. Hrvatska posljednjih godina ima veći izvoz usluga, nego uvoz, odnosno suficit. Kada bi se izuzeo turizam, saldo vanjskotrgovinske bilance bi se uvelike promijenio. Hrvatska treba ojačati izvoz drugih usluga poput, primjerice, informatičkog sektora. Prikazat će se podaci Hrvatske narodne banke o razmjeni usluga s inozemstvom od 2012. godine do četvrtog kvartala 2016. godine u milijunima eura. Tablicama su obuhvaćene sve usluge koje se prikupljaju istraživanjima Hrvatske narodne banke za potrebe sastavljanja platne bilance.

³¹ Zakon o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NN 98/94, Odluka o Nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnosti, 2007 – NKD 2007, NN 58/07, 72/02.

Tablica 1. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2012. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.

		IZVOZ 2012.	UVOZ 2012.
	Ukupno	72.380.725	121.899.363
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3 126 754	3 342 413
	01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	2 093 019	3 239 333
	02 Šumarstvo i sječa drva	443 557	20 056
	03 Ribarstvo	590 178	83 024
B	Rudarstvo i vađenje	889 585	16 193 703
	05 Vađenje ugljena i lignita	659	577 767
	06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	717 268	15 182 643
	07 Vađenje metalnih ruda	4	60 597
	08 Ostalo rudarstvo i vađenje	171 653	372 695
C	Prerađivačka industrija	64 852 977	97 851 308
	10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	5 344 386	10 500 513
	11 Proizvodnja pića	940 170	760 264
	12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	447 842	374 508
	13 Proizvodnja tekstila	619 790	2 285 070
	14 Proizvodnja odjeće	2 965 597	3 504 359
	15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	1 893 071	1 884 944
	16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	2 756 752	1 222 713
	17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1 140 326	3 004 058
	18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	9 361	25 527
	19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	8 496 034	8 683 193
	20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4 409 161	10 094 928
	21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	3 292 723	5 026 898
	22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	1 258 232	4 661 925
	23 Proizvodnja ostalih nemetalnih i mineralnih proizvoda	2 583 116	2 115 710
	24 Proizvodnja metala	3 160 603	7 189 038
	25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	3 933 951	3 896 823
	26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	1 969 336	6 502 967
	27 Proizvodnja električne opreme	5 408 503	4 921 884
	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	5 043 183	9 067 579
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1 288 000	4 971 905
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	5 706 271	3 415 752
	31 Proizvodnja namještaja	1 797 368	1 639 130
	32 Ostala prerađivačka industrija	389 203	2 101 619
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	536 044	3 768 130
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom, sanacije okoliša	2 537 869	175 697
	38 Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala	2 537 869	175 697
J	Informacije i komunikacije	430 696	562 721
	58 Izdavačke djelatnosti	410 713	499 826
	59 Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	19 983	62 894
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1 271	1 443
	71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	823	1 266
	74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	448	177
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	5 528	3 948
	90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	3 905	2 641
	91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	1 623	1 307

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-02-.03_01_2013.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Razmatranjem podataka o izvozu i uvozu roba i usluga u 2011. godini³², izvedeni su sljedeći zaključci: najveće promjene u izvozu 2012. godine nalazimo u klasifikaciji D-35, J-59 i C-30 te M. Na strani uvoza najveće promjene nalazimo u klasifikaciji B- 07, C-30, D-35.

Tablica 2. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2013. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.

		IZVOZ 2013.	UVOZ 2013.
	Ukupno	72.594.640	125.051.938
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3 232 430	3 542 088
B	Rudarstvo i vađenje	1 259 296	16 454 518
C	Prerađivačka industrija	63 633 914	100 671 925
	10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	5 166 654	11 235 083
	11 Proizvodnja pića	867 559	872 684
	12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	376 370	367 898
	13 Proizvodnja tekstila	747 116	2 450 254
	14 Proizvodnja odjeće	2 871 315	3 459 664
	15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2 024 629	2 968 841
	16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	3 248 506	1 249 757
	17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1 163 625	3 107 420
	18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	8 996	25 546
	19 Proizvodnja koks i rafiniranih naftnih proizvoda	7 590 521	7 469 438
	20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4 551 744	10 451 448
	21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	3 193 266	5 054 432
	22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	1 555 124	4 872 245
	23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2 859 728	2 096 750
	24 Proizvodnja metala	2 661 420	7 081 972
	25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	4 966 009	4 298 331
	26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	2 544 558	7 854 755
	27 Proizvodnja električne opreme	5 180 296	5 247 148
	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	5 489 777	9 484 445
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1 310 335	5 707 427
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	2 771 735	1 528 245
	31 Proizvodnja namještaja	2 022 243	1 551 318
	32 Ostala prerađivačka industrija	462 387	2 236 823
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1 350 820	3 554 695
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te sanacije okoliša	2 308 302	275 588
J	Informacije i komunikacije	391 977	530 466
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4 780	1 171
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	4 013	3 894
	Neraspoređeno	409 109	17 594

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-03_01_2014.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

³² Državni zavod za statistiku, (2013), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2012. konačni podaci* http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-02-03_01_2013.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Razmatranjem podataka o izvozu i uvozu roba i usluga u 2012. godini, izvedeni su sljedeći zaključci: najveće promjene u izvozu 2013. godine nalazimo u klasifikaciji B, D, M. Na strani uvoza najveće promjene nalazimo u klasifikaciji C-15, C-26, D-30.

Tablica 3. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2014. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.

		IZVOZ 2014.	UVOZ 2014.
	Ukupno	79.099.297	130.673.196
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3 357 774	3 780 135
B	Rudarstvo i vađenje	1 017 573	11 183 347
C	Prerađivačka industrija	69 120 893	110 777 215
	10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	6 102 256	12 376 035
	11 Proizvodnja pića	941 845	1 068 486
	12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	302 093	419 882
	13 Proizvodnja tekstila	964 813	2 937 467
	14 Proizvodnja odjeće	4 493 815	5 899 467
	15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2 332 564	3 798 410
	16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	3 908 746	1 547 938
	17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1 311 907	3 359 800
	18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	9 602	26 253
	19 Proizvodnja koks i rafiniranih naftnih proizvoda	7 088 727	9 412 613
	20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4 833 215	10 449 324
	21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	3 210 749	5 417 613
	22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	1 948 536	5 167 184
	23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2 956 640	2 256 855
	24 Proizvodnja metala	2 910 800	6 953 291
	25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	5 025 298	4 267 692
	26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	2 356 847	7 759 704
	27 Proizvodnja električne opreme	5 210 501	5 640 189
	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	6 428 014	9 246 793
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2 039 859	6 823 838
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	1 694 938	1 776 942
	31 Proizvodnja namještaja	2 414 622	1 691 523
	32 Ostala prerađivačka industrija	634 506	2 479 915
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2 604 402	3 947 230
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te sanacije okoliša	1 995 744	419 764
J	Informacije i komunikacije	497 690	522 220
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	15 527	1 021
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	2 905	3 021
	Neraspoređeno	486 788	39 243

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-02_01_2015.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Razmatranjem podataka o izvozu i uvozu roba i usluga u 2013. izvedeni su sljedeći zaključci: najveće promjene u izvozu 2014. nalazimo u klasifikaciji C-13, C-14, C-29, C-32, D i M. Na strani uvoza najveće promjene nalazimo u klasifikaciji C-15, C-16, M i R.

Tablica 4. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2015. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.

		IZVOZ 2015.	UVOZ 2015.
	Ukupno	87.772.423	140.747.763
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4 066 172	4 183 812
B	Rudarstvo i vađenje	831 523	9 417 518
C	Prerađivačka industrija	77 145 737	121 139 355
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	7 067 085	13 488 581
11	Proizvodnja pića	1 068 021	1 175 825
12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	282 816	481 862
13	Proizvodnja tekstila	1 084 265	2 968 885
14	Proizvodnja odjeće	4 767 431	6 380 164
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2 960 353	4 889 737
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	4 315 039	1 788 893
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1 447 871	3 584 695
18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	12 952	26 847
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	6 009 407	7 193 952
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	5 374 465	11 769 519
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	4 358 702	6 367 085
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	2 334 261	5 803 838
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	3 112 646	2 484 562
24	Proizvodnja metala	2 230 744	7 147 173
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	5 868 706	4 863 764
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	2 918 995	8 866 682
27	Proizvodnja električne opreme	5 482 799	6 346 045
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	6 611 045	10 350 503
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2 668 943	8 262 123
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	3 707 170	1 950 402
31	Proizvodnja namještaja	2 644 045	1 955 363
32	Ostala prerađivačka industrija	817 976	2 992 856
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2 848 656	5 105 297
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2 099 917	403 012
J	Informacije i komunikacije	460 668	458 799
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3 963	644
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	2 938	2 357
	Neraspoređeno	312 848	36 969

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-02_01_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Razmatranjem podataka o izvozu i uvozu roba i usluga u 2014. godini izvedeni su sljedeći zaključci: najveće promjene u izvozu 2015. godine nalazimo u klasifikaciji C-15, C-18, C-21, C-29, C-30 i M. Na strani uvoza najveće promjene nalazimo u klasifikaciji C-29, C-19, M i D.

Tablica 5. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom od I. do XI. 2016. godine u tisućama kuna prema NKD-u 2007.

			IZVOZ I – XI. 2016.	UVOZ I – XI. 2016.
		Ukupno	83.679.503	134.688.623
A		Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3 909 049	3 786 294
B		Rudarstvo i vađenje	634 805	7 447 979
C		Prerađivačka industrija	74 447 455	118 515 264
	10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	7 373 203	12 904 702
	11	Proizvodnja pića	1 028 253	1 227 215
	12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	276 689	442 976
	13	Proizvodnja tekstila	1 084 467	2 772 448
	14	Proizvodnja odjeće	4 408 241	6 438 269
	15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2 738 647	4 445 884
	16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	4 040 317	1 779 553
	17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1 495 358	3 188 645
	18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	12 884	21 607
	19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	4 601 354	5 190 205
	20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4 411 845	10 577 728
	21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	5 911 021	7 402 530
	22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	2 535 191	5 771 922
	23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2 958 270	2 397 811
	24	Proizvodnja metala	1 906 586	7 146 303
	25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	6 508 152	5 185 869
	26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	2 931 801	8 182 392
	27	Proizvodnja električne opreme	5 995 587	6 259 438
	28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	6 094 066	11 226 037
	29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	3 021 066	9 377 715
	30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	1 814 058	1 585 053
	31	Proizvodnja namještaja	2 428 700	1 919 707
	32	Ostala prerađivačka industrija	871 700	3 071 257
D		Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2 566 831	4 065 993
E		Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te sanacije okoliša	1 489 045	369 408
J		Informacije i komunikacije	429 419	465 196
M		Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	21	1 294
R		Umjetnost, zabava i rekreacija	2 217	1 768
		Neraspoređeno	200 661	35 427

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-01_11_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Razmatranjem podataka o izvozu i uvozu roba i usluga u 2015. godini (od siječnja do studenog), izvedeni su sljedeći zaključci, najveće promjene u izvozu i uvozu 2016. godine (od siječnja do studenog) nalazimo u klasifikaciji C-21, C-29, C-30 i M. Na strani uvoza najveće promjene nalazimo u klasifikaciji C-19, C-21, i M.

Tablica 6. Prikaz razmjene usluga s inozemstvom od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima eura

	2012.		2013.		2014.		2015.		1., 2. I 3. TR. 2016	
	IZVOZ	UVOZ	IZVOZ	UVOZ	IZVOZ	UVOZ	IZVOZ	UVOZ	IZVOZ	UVOZ
OPLEMENJIVANJE	271,7	79,4	220,4	32,2	237,5	12,4	261,8	15,4	216,9	18,1
POPRAVCI	112,1	47,7	112,0	47,1	123,4	60,0	178,7	66,5	100,8	35,7
PRIJEVOZ	966,6	699,0	934,4	683,5	999,1	564,5	1018,2	576,2	817,6	430,4
TURIZAM	6858,7	722,0	7202,8	679,8	7402,3	634,6	7962,0	681,8	7901,8	607,6
GRADEVINA	78,6	29,2	65,8	24,8	64,0	25,7	109,8	19,6	67,3	22,8
OSIGURANJE	22,6	41,8	24,7	46,1	24,3	40,2	18,8	32,4	14,2	33,2
FINANCIJSKE USLUGE	44,0	216,4	43,4	264,7	61,6	231,5	78,1	276,9	75,7	252,5
TELEKOMUNIKACIJSKE, RAČUNALNE I INFORMACIJSKE USLUGE	367,5	312,6	313,5	282,5	389,1	262,9	484,8	324,9	430,7	234,8
NAKNADE ZA PRAVA NA KORIŠTENJE INTELAKTUALNOG VLASNIŠTVA	23,0	239,3	18,2	211,4	20,0	208,6	41,1	241,6	25,6	169,3
USLUGE ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	85,0	20,6	79,1	21,6	88,3	36,0	106,7	40,2	104,4	56,5
USLUGE UPRAVLJANJA I SAVJETOVANJA	338,9	359,3	342,7	299,4	360,3	321,0	437,4	385,4	292,1	244,0
USLUGE POVEZANE S TRGOVINOM, TEHNIČKE I OSTALE POVEZANE USLUGE	431,9	291,7	410,4	378,8	395,6	366,7	440,1	426,7	322,8	290,3
OSOBNJE USLUGE I USLUGE KULTURE I RAZONODE	42,2	68,8	73,2	89,9	56,0	93,2	118,5	107,5	118,1	89,3

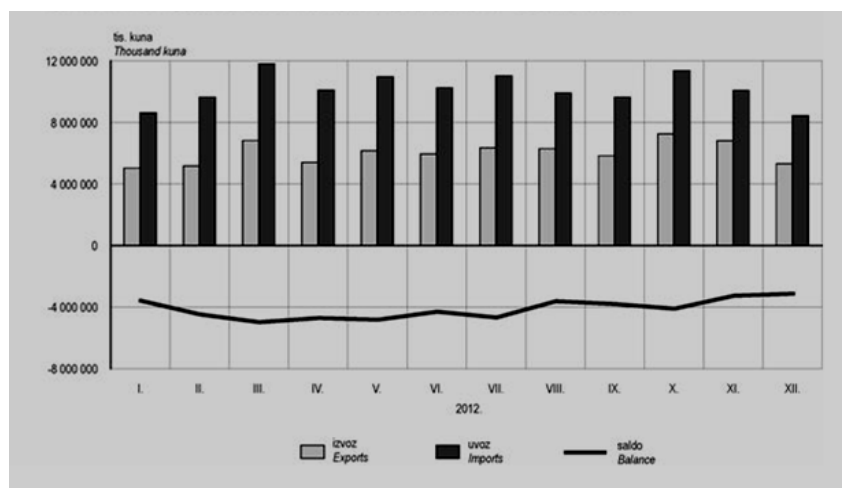
Izvor: Obrada autora, prema podacima, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/razmjena-usluga-s-inozemstvom> pristupljeno: (15.02.2017.)

Sektori koji ostvaruje najveću razliku između uvoza iz izvoza, odnosno ostvaruju deficit su osiguranje, financijske usluge, telekomunikacijske, računalne i informacijske usluge, osobne usluge, usluge kulture i razonode te naknade za prava na korištenje intelektualnog vlasništva. Ostali sektori ostvaruju veći izvoz od uvoza. Najvažniji sektori su turizam i prijevoz, a u sektoru turizma se ostvaruje najviši suficit.

3.1. Kretanje izvoza i uvoza Republike Hrvatske

Podaci o kretanju uvoza i izvoza roba u periodu od 2012. godine do studenog 2016. godine prikazat će se u tisućama kuna, tisućama eura i tisućama dolara prema metodologiji Državnog zavoda za statistiku. Bitno je napomenuti da Državni zavod za statistiku zadržava pravo promjene podataka za 2016. godinu dok su podatci za ranije godine konačni. Konačni podatci koji uključuju prosinac 2016. godine bit će objavljeni u svibnju 2017.godine.

Grafikon 2. Prikaz izvoza/ uvoza roba i salda za period I.-XII. 2012. godine

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-02-03_01_2013.htm

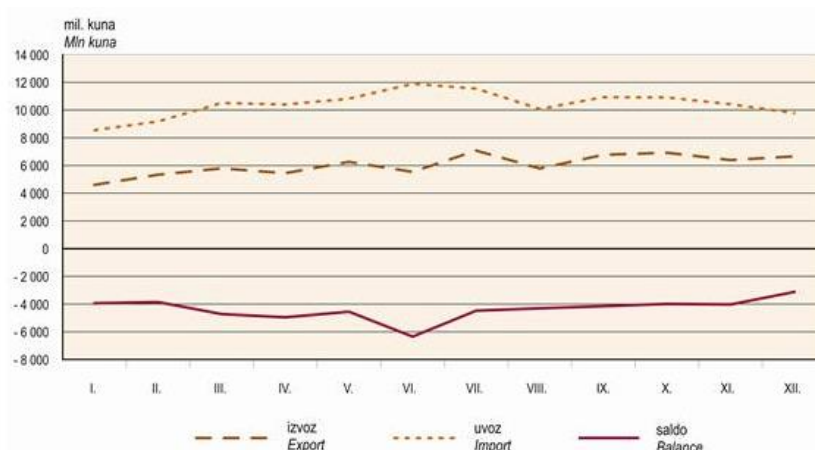
Tablica 7. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2012. godine

2012.	Izvoz			Uvoz			Saldo robne razmjene			Pokrivenost uvoza izvozom, %
	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	
I.	5 032 728	666 687	859 860	8 618 015	1 141 439	1 472 618	-3 585 287	- 474 752	- 612 758	58,4
II.	5 167 700	681 743	901 426	9 647 770	1 272 629	1 681 958	-4 480 070	- 590 886	- 780 532	53,6
III.	6 830 402	905 989	1 196 668	11 814 936	1 566 673	2 066 627	-4 984 534	- 660 684	- 869 959	57,8
IV.	5 399 487	720 365	948 407	10 110 390	1 348 989	1 775 642	-4 710 903	- 628 624	- 827 235	53,4
V.	6 149 337	816 623	1 046 997	10 975 442	1 457 608	1 870 707	-4 826 105	- 640 985	- 823 710	56,0
VI.	5 947 961	788 245	987 899	10 254 249	1 358 540	1 701 377	-4 306 288	- 570 295	- 713 478	58,0
VII.	6 346 109	846 792	1 041 739	11 031 191	1 471 723	1 810 485	-4 685 082	- 624 931	- 768 746	57,5
VIII.	6 295 656	840 671	1 040 956	9 914 859	1 324 030	1 638 338	-3 619 203	- 483 359	- 597 382	63,5
IX.	5 829 969	785 007	1 008 136	9 641 122	1 298 254	1 668 277	-3 811 153	- 513 247	- 660 141	60,5
X.	7 264 244	968 069	1 254 894	11 376 565	1 516 983	1 966 877	-4 112 321	- 548 914	- 711 983	63,8
XI.	6 808 694	903 338	1 158 929	10 076 280	1 336 962	1 713 371	-3 267 586	- 433 624	- 554 442	67,6
XII.	5 308 437	705 122	923 072	8 438 545	1 120 566	1 467 986	-3 130 108	- 415 444	- 544 914	62,9
I.-XII.	72 380 725	9 628 650	12 368 983	121 899 363	16 214 395	20 834 262	-49 518 638	-6 585 745	-8 465 279	59,4

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-02-03_01_2013.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do prosinca 2012., iznosio je 72.4 milijardi kuna, uvoz je iznosio 121.9 milijarde kuna. Saldo robne razmjene odnosno deficit iznosio je 49.5 milijardi kuna. U tablici se mogu vidjeti i vrijednosti u američkim dolarima i eurima. Pokrivenost uvoza izvozom bila je 59,4 posto.

Grafikon 3. Prikaz izvoza/ uvoza roba i salda za period I.-XII. 2013. godine

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-03_01_2014.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

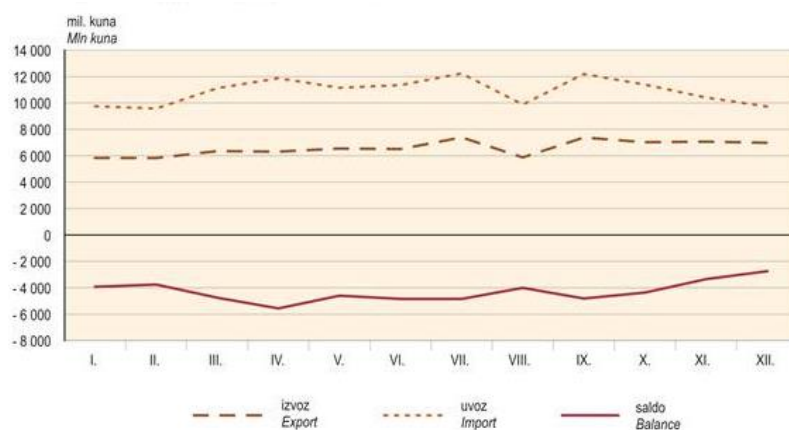
Tablica 8. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2013. godine

2013.	Izvoz			Uvoz			Saldo robne razmjene			Pokrivenost uvoza izvozom, %
	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	
I.	4 606 619	608 556	807 945	8 548 134	1 129 266	1 498 369	-3 941 515	-520 710	-690 424	53,9
II.	5 334 228	703 431	941 878	9 185 905	1 211 351	1 622 532	-3 851 677	-507 920	-680 654	58,1
III.	5 793 466	763 733	990 524	10 517 871	1 386 539	1 798 968	-4 724 406	-622 806	-808 444	55,1
IV.	5 445 310	716 245	931 672	10 405 771	1 368 678	1 781 132	-4 960 461	-652 433	-849 459	52,3
V.	6 267 501	828 282	1 074 535	10 819 925	1 429 990	1 854 561	-4 552 424	-601 708	-780 026	57,9
VI.	5 545 897	739 872	975 502	11 898 133	1 587 488	2 093 877	-6 352 236	-847 616	-1 118 375	46,6
VII.	7 075 156	937 944	1 248 574	11 550 450	1 536 349	2 033 286	-4 475 293	-598 405	-784 711	61,3
VIII.	5 780 389	770 823	1 019 799	10 082 632	1 344 562	1 779 792	-4 302 243	-573 739	-759 993	57,3
IX.	6 771 749	897 514	1 192 983	10 926 275	1 447 832	1 922 844	-4 154 526	-550 317	-729 861	62,0
X.	6 920 220	910 794	1 223 964	10 907 062	1 434 669	1 931 199	-3 986 842	-523 874	-707 235	63,4
XI.	6 395 352	839 991	1 150 420	10 427 793	1 369 573	1 874 235	-4 032 441	-529 581	-723 815	61,3
XII.	6 658 754	872 262	1 183 823	9 781 987	1 281 605	1 741 199	-3 123 232	-409 342	-557 377	68,1
I. - XII.	72 594 640	9 589 448	12 741 618	125 051 938	16 527 900	21 931 994	-52 457 298	-6 938 451	-9 190 375	58,1

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-03_01_2014.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do prosinca 2013. godine, iznosio je 72.6 milijardi kuna, uvoz je iznosio 125.1 milijardi kuna. Saldo robne razmjene odnosno deficit iznosio je 52.5 milijardi kuna. U tablici se mogu vidjeti i vrijednosti u američkim dolarima i eurima. Pokrivenost uvoza izvozom bila je 58,1 posto.

Grafikon 4. Prikaz izvoza/ uvoza roba i salda za period I.-XII. 2014. godine

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-02-02_01_2015.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

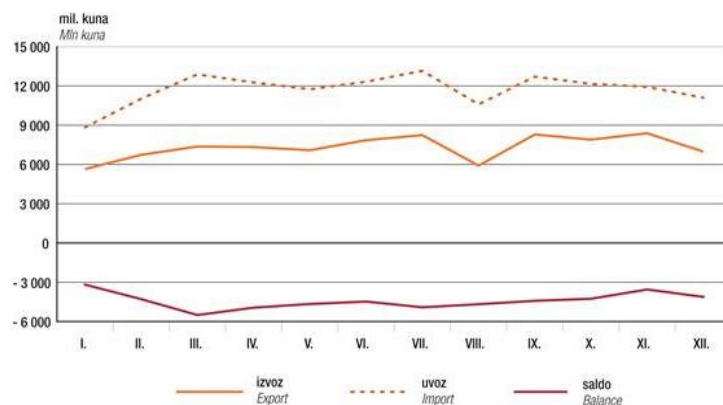
Tablica 9. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2014. godine

2014.	Izvoz			Uvoz			Saldo robne razmjene			Pokrivenost uvoza izvozom, %
	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	
I.	5 829 968	764 304	1 051 562	9 756 528	1 279 082	1 759 895	-3 926 560	-514 777	-708 333	59,8
II.	5 822 565	761 536	1 030 797	9 581 420	1 252 755	1 695 503	-3 758 855	-491 219	-664 707	60,8
III.	6 354 323	829 880	1 143 307	11 112 273	1 451 377	2 000 494	-4 757 949	-621 497	-857 186	57,2
IV.	6 314 886	825 121	1 141 676	11 876 709	1 551 828	2 145 628	-5 561 823	-726 707	-1 003 952	53,2
V.	6 542 107	859 965	1 189 269	11 139 796	1 464 472	2 025 011	-4 597 689	-604 506	-835 741	58,7
VI.	6 510 292	856 942	1 169 332	11 357 864	1 495 302	2 039 519	-4 847 572	-638 360	-870 187	57,3
VII.	7 394 653	976 987	1 330 462	12 235 725	1 616 734	2 203 168	-4 841 072	-639 747	-872 706	60,4
VIII.	5 877 445	770 902	1 034 316	9 882 476	1 295 594	1 737 087	-4 005 031	-524 692	-702 771	59,5
IX.	7 376 358	968 157	1 280 031	12 190 706	1 599 371	2 111 982	-4 814 348	-631 214	-831 951	60,5
X.	7 023 775	921 337	1 171 848	11 390 121	1 493 845	1 893 359	-4 366 346	-572 508	-721 511	61,7
XI.	7 063 039	922 490	1 164 017	10 415 343	1 360 293	1 713 800	-3 352 304	-437 803	-549 784	67,8
XII.	6 989 886	911 160	1 137 283	9 734 234	1 268 753	1 581 428	-2 744 347	-357 593	-444 145	71,8
I. – XII.	79 099 297	10 368 782	13 843 900	130 673 196	17 129 405	22 906 875	-51 573 898	-6 760 623	-9 062 975	60,5

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-02-02_01_2015.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do prosinca 2014. godine, iznosio je 79.1 milijardi kuna, uvoz je iznosio 130.7 milijardi kuna. Saldo robne razmjene odnosno deficit iznosio je 51.6 milijardi kuna. U tablici se mogu vidjeti i vrijednosti u američkim dolarima i eurima. Pokrivenost uvoza izvozom bila je 60,5 posto.

Grafikon 5. Prikaz izvoza/ uvoza roba i salda za period I.-XII. 2015. godine

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-02_01_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

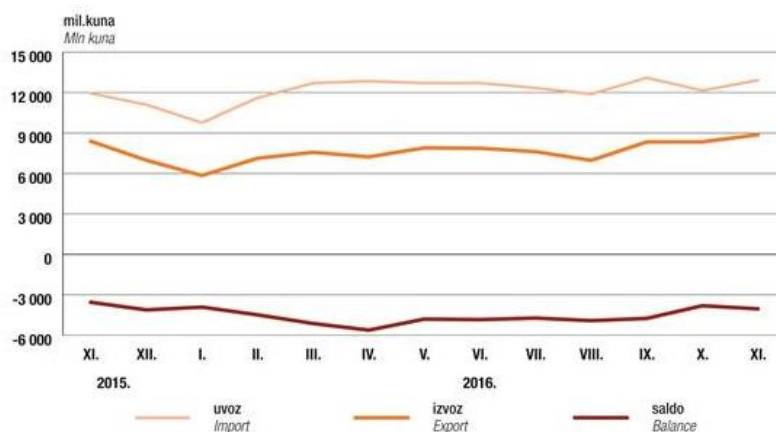
Tablica 10. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2015. godine

2015.	Izvoz			Uvoz			Saldo robne razmjene			Pokrivenost uvoza izvozom, %
	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. Eura	tis. USD	
I.	5 657 316	738 839	899 102	8 838 859	1 154 174	1 403 757	-3 181 543	-415 335	-504 654	64,0
II.	6 742 515	876 228	1 001 758	11 031 474	1 433 687	1 634 589	-4 288 958	-557 459	-632 830	61,1
III.	7 374 218	957 991	1 081 223	12 880 469	1 674 093	1 886 432	-5 506 251	-716 102	-805 208	57,3
IV.	7 329 417	958 940	1 024 827	12 269 601	1 605 454	1 717 600	-4 940 184	-646 514	-692 773	59,7
V.	7 088 072	935 897	1 033 283	11 749 062	1 551 063	1 719 161	-4 660 991	-615 166	-685 878	60,3
VI.	7 852 189	1 038 048	1 144 277	12 323 172	1 628 236	1 793 332	-4 470 982	-590 189	-649 056	63,7
VII.	8 246 391	1 088 098	1 219 920	13 156 400	1 735 761	1 944 707	-4 910 009	-647 663	-724 786	62,7
VIII.	5 913 323	779 387	854 262	10 592 258	1 396 139	1 530 911	-4 678 935	-616 752	-676 649	55,8
IX.	8 299 084	1 099 268	1 224 391	12 709 760	1 683 309	1 878 931	-4 410 676	-584 041	-654 540	65,3
X.	7 897 997	1 033 759	1 156 512	12 157 023	1 590 766	1 781 365	-4 259 026	-557 007	-624 853	65,0
XI.	8 389 634	1 104 317	1 230 773	11 939 394	1 572 638	1 745 047	-3 549 760	-468 321	-514 275	70,3
XII.	6 982 266	917 081	973 200	11 100 291	1 457 542	1 544 638	-4 118 025	-540 462	-571 438	62,9
I. – XII.	87 772 423	11 527 852	12 843 529	140 747 763	18 482 861	20 580 471	-52 975 340	-6 955 009	-7 736 942	62,4

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-02_01_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do prosinca 2015. godine, iznosio je 87.8 milijarde kuna, uvoz je iznosio 140.7 milijarde kuna. Saldo robne razmjene odnosno deficit iznosio je 53 milijardi kuna. U tablici se mogu vidjeti i vrijednosti u američkim dolarima i eurima. Pokrivenost uvoza izvozom bila je 62,4 posto.

Grafikon 6. Prikaz izvoza/ uvoza roba i salda za period I.-XI. 2016. godine

Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-01_11_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Tablica 11. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XI. 2016. godine

2016.	Izvoz			Uvoz			Saldo robne razmjene			Pokrivenost uvoza Izvozom %
	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	tis. kuna	tis. eura	tis. USD	
I.	5 846 060	765 328	835 000	9 756 838	1 277 508	1 393 606	-3 910 778	-512 180	-558 606	59,9
II.	7 125 574	930 491	1 015 859	11 609 881	1 516 158	1 654 923	-4 484 307	-585 667	-639 064	61,4
III.	7 567 161	992 886	1 090 182	12 693 867	1 665 586	1 823 511	-5 126 705	-672 701	-733 328	59,6
IV.	7 229 207	960 862	1 086 731	12 846 434	1 707 738	1 934 438	-5 617 227	-746 876	-847 707	56,3
V.	7 897 338	1 055 156	1 200 594	12 697 115	1 696 863	1 930 939	-4 799 777	-641 707	-730 346	62,2
VI.	7 868 558	1 051 349	1 176 095	12 706 171	1 697 920	1 896 606	-4 837 613	-646 571	-720 511	61,9
VII.	7 615 648	1 013 142	1 134 644	12 338 058	1 641 134	1 833 671	-4 722 409	-627 992	-699 027	61,7
VIII.	6 973 059	932 264	1 031 942	11 886 420	1 589 283	1 761 221	-4 913 361	-657 019	-729 278	58,7
IX.	8 343 308	1 115 410	1 248 308	13 091 542	1 750 219	1 956 143	-4 748 234	-634 809	-707 835	63,7
X.	8 343 103	1 110 864	1 246 176	12 149 549	1 617 608	1 807 055	-3 806 446	-506 744	-560 879	68,7
XI.	8 870 486	1 182 788	1 297 225	12 912 749	1 721 707	1 887 766	-4 042 263	-538 919	-590 841	68,7
I. – XI.	83 679 503	11 110 540	12 362 757	134 688 623	17 881 724	19 879 879	-51 009 120	-6 771 185	-7 517 122	62,1

Izvor: Obrada autora, prema podacima: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-01_11_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do zaključno studenog 2016. godine, iznosio je 83.7 milijarde kuna, uvoz je iznosio 134.6 milijarde kuna. Saldo robne razmjene odnosno deficit iznosio je 51.0 milijardi kuna. U tablici se mogu vidjeti i vrijednosti u američkim dolarima i eurima. Pokrivenost uvoza izvozom bila je 58,1 posto.

U nastavku su prikazani podaci Hrvatske narodne banke³³ o izvozu i uvozu usluga u Hrvatskoj od 2012. do 2016. godine. Podatci uključuju treći kvartal 2016. godine i nadopunit će se u 2017. godini. Iskazani su u milijunima eura i prikazani su po zemljama partnerima.

Tablica 12. Prihodi od usluga od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima eura

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	1., 2. i 3. tr.2016. ¹⁾
NJEMAČKA	1.659,0	1.929,9	2.064,0	2.402,1	2.085,7
ITALIJA	903,9	1.009,7	1.090,2	1.033,3	1.147,7
AUSTRIJA	957,8	915,3	994,5	1.048,8	919,9
SLOVENIJA	794,1	694,7	619,9	774,5	648,3
VELIKA BRITANIJA	243,7	299,2	470,4	506,8	545,0
BOSNA I HERCEGOVINA	368,9	399,6	397,5	406,5	356,1
ŠVICARSKA	373,1	406,5	438,4	411,3	375,2
NIZOZEMSKA	300,1	373,3	347,3	387,4	428,1
RUSIJA	250,6	178,6	122,7	89,9	117,2
POLJSKA	196,4	241,3	216,2	217,3	261,9
SAD	128,2	192,1	170,5	318,0	199,6
ČEŠKA	218,6	202,9	173,7	168,4	174,7
SRBIJA	188,2	258,3	277,6	312,1	229,7
SLOVAČKA	205,7	198,1	222,8	226,9	241,1
BELGIJA	123,8	245,3	274,8	236,6	246,6
ŠVEDSKA	152,6	190,4	235,7	269,8	280,5
FRANCUSKA	232,8	245,0	273,3	266,3	225,4
MADŽARSKA	128,3	168,4	164,4	183,5	179,5
DANSKA	54,6	100,1	107,7	116,6	118,3
NORVEŠKA	82,8	82,5	91,8	112,5	98,1
ŠPANJOLSKA	56,4	46,4	70,2	74,0	86,3
AUSTRALIJA	30,0	28,8	46,3	68,7	99,0
Ostale zemlje²⁾	565,3	640,3	666,2	827,6	720,0
Nepoznate zemlje³⁾	1.427,8	794,3	685,4	797,3	703,9
Ukupno	9.642,6	9.840,9	10.221,5	11.255,9	10.487,8

Izvor: Obrada autora, prema podacima, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/razmjena-usluga-s-inozemstvom> pristupljeno: (15.02.2017.)

³³ Hrvatska narodna banka, (2017), *Razmjena usluga s inozemstvom*, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/razmjena-usluga-s-inozemstvom> pristupljeno: (15.02.2017.)

Tablica 13. Rashodi od usluga od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima eura

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	1., 2. i 3. tr.2016.
NJEMAČKA	226,9	259,6	281,7	312,7	248,5
BOSNA I HERCEGOVINA	207,8	205,6	209,8	199,9	139,8
AUSTRIJA	184,3	170,9	194,2	224,0	159,6
SLOVENIJA	151,9	156,1	139,9	155,2	147,2
VELIKA BRITANIJA	123,2	117,1	120,9	163,7	97,3
SAD	120,5	100,8	94,4	131,9	103,6
SRBIJA	89,1	102,5	122,4	103,9	56,6
ITALIJA	86,2	115,5	85,4	68,5	58,4
FRANCUSKA	78,1	62,2	62,7	76,0	80,7
ŠVICARSKA	72,2	95,6	90,5	115,6	81,2
NIZOZEMSKA	68,6	82,5	97,2	109,4	71,9
ŠVEDSKA	85,3	71,2	40,2	52,6	44,6
IRSKA	50,0	50,5	56,1	88,4	62,1
MADŽARSKA	37,0	37,9	33,2	40,9	43,2
RUSIJA	44,6	38,3	13,7	14,1	15,6
BELGIJA	36,0	46,0	39,7	43,1	39,1
MARŠALOVI OTOCI	0,0	40,3	29,4	34,6	24,1
ČEŠKA	30,4	22,3	15,4	17,8	19,9
ŠPANJOLSKA	18,7	27,8	24,3	31,5	23,6
DANSKA	18,9	22,5	17,6	27,6	23,3
KANADA	19,2	17,6	19,7	26,2	16,3
POLJSKA	16,0	15,4	14,6	19,7	19,7
SLOVAČKA	7,6	10,2	13,9	25,5	14,8
Ostale zemlje	196,6	232,3	244,7	267,4	178,3
Nepoznate zemlje	1.158,7	960,9	795,5	845,0	715,3
Ukupno	3.127,8	3.061,8	2.857,3	3.195,0	2.484,6

Izvor: Obrada autora, prema podacima, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/razmjena-usluga-s-inozemstvom> pristupljeno: (15.02.2017.)

Promatrajući prihode od usluga, odnosno vrijednosti izvoza od usluga može se zaključiti da prihodi rastu od 2012. do 2016. godine. Uspoređujući vrijednost 2012. godine s vrijednošću u 2015. godine prihodi su veći za 1613,3 milijuna eura. Isti trend se očekuje i u 2016. godini nakon obrade četvrtog kvartala. Rashodi od usluga su se smanjivali u 2013. i 2014. godini kako bi 2015. godine rasli, a očekuje se rast i nakon obrade IV. kvartala 2016. godine.

3.2. Pregled vanjskotrgovinske razmjene s najvažnijim zemljama partnerima Republike Hrvatske

Republika Hrvatska ima najbolje vanjskotrgovinske odnose sa zemljama Europske unije, a od ostalih zemalja najbolje odnose ima s Bosnom i Hercegovinom koja je član CEFTA-e. Podaci o robnim razmjena bit će prikazani u tisućama kuna prema metodologiji Državnog zavoda za statistiku. U nastavku su tablično prikazani podaci o uvozu i izvozu u period od 2012. do studenog 2016 godine. Bitno je napomenuti da Državni zavod za statistiku zadržava pravo promjene podataka za 2016. godinu dok su podaci za ranije godine konačni.

Tablica 14. Robna razmjena s Njemačkom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016.godine

Njemačka	2012.		2013.		2014.		2015.		I-XI. 2016.	
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	Uvoz
	7376944	16261648	8535281	17535821	8861266	19787038	9926197	21872114	9937509	22054254

Izvor: Obrada autora <http://www.dzs.hr/> Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016., pristupljeno: (08.02.2017)

Tablica 15. Robna razmjena s Italijom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016.godine

Italija	2012.		2013.		2014.		2015.		I-XI. 2016.	
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	Uvoz
	11067679	17086435	10550888	16392349	10982090	18667840	11751191	18513765	11423137	17208789

Izvor: Obrada autora <http://www.dzs.hr/> Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016., pristupljeno: (08.02.2017)

Tablica 16. Robna razmjena sa Slovenijom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine

Slovenija	2012.		2013.		2014.		2015.		2016.	
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz
	6224635	11615245	7557292	14353277	8989335	14141863	10791388	15013275	10538424	14874389

Izvor: Obrada autora <http://www.dzs.hr/> Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016., pristupljeno: (08.02.2017)

Tablica 17. Robna razmjena s Mađarskom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine

Mađarska	2012.		2013.		2014.		2015.		I.-XI. 2016.	
	izvod	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	Uvoz
	1827418	7263896	1744912	7820998	2738515	8593346	3162257	10920669	3238780	9568612

Izvor: Obrada autora <http://www.dzs.hr/> Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016., pristupljeno: (08.02.2017)

Tablica 18. Robna razmjena s Bosnom i Hercegovinom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine

Bosna i Hercegovina	2012.		2013.		2014.		2015.		I.-XI. 2016.	
	izvod	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	Uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz
	9239074	4434775	8892472	4409663	9330639	3509759	8533788	3766023	7647142	3889425

Izvor: Obrada autora <http://www.dzs.hr/> Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016., pristupljeno: (08.02.2017)

Prema navedenim podacima, Italija, Slovenija, Mađarska i Bosna i Hercegovina su zemlje s kojima Hrvatska ima najveću ukupnu vrijednost robne razmjene. Bosna i Hercegovina uz Srbiju čija razmjena nije prikazana zato što još uvijek iznosi, odnosno vrijednosti uvoza i izvoza, nisu visoki, ističu se kao jedine zemlje s kojima Hrvatska ostvaruje veći izvoz od uvoza, odnosno suficit. S ostalim zemljama u susjedstvu ostvaruje deficit. Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, Hrvatska se trudi povećati svoj izvoz kako ne bi ovisila o suficitima koje ostvaruje u zemljama jugoistočne Europe, članicama CEFTA-e. Uz sve navedene robne razmjene kao zanimljive razmjene ističu se izvoz u Japan, uvoz iz Kine i izvoz u Sjedinjene Američke Države. Najvažniji trgovinski partneri u izvozu/uvozu usluga su Njemačka, Italija i Slovenija.

4. VAŽNOST IZVOZA U VANJSKOTRGOVINSKOJ RAZMJENI

Malim zemljama poput Hrvatske jedino izvozno orijentirana ekonomija može osigurati gospodarski rast. Izvoz osigurava nova radna mjesta i devizna sredstva. Rast izvoza označava i rast bruto domaćeg proizvoda te razvija konkurentnost zemlje usvajanjem novih znanja i tehnologija. Gledano iz perspektive poduzetnika, izvozno orijentirana poduzeća imaju duži životni vijek.

Makroekonomska politika zemlje utječe na konkurentnost izvoza. Glavno sredstvo poticanja izvoza je politika tečaja. Stabilizacijskim programom iz 1993. godine tečaj kune je fiksiran uz tečaj eura (marke) čime se postiglo stabiliziranje kretanja cijene kune. Hrvatska službeno provodi sustav upravljanog fluktuiranja tečaja kune uz euro. Vrijednost kune smatra se precijenjenom što nepovoljno utječe na konkurentnost izvoza. Može se zaključiti da tečaj utječe na vanjskotrgovinsku bilancu, aprecirana kuna poskupljuje naše proizvode i čini ih nekonkurentnima na inozemnom tržištu.

Dugotrajno stanje aprecirane kune, prisiljava gospodarstvo na poticanje uvoza. Odnosom uvoznih i izvoznih cijena stvaraju se lobiji od uvoznika, dužnika i vjerovnika s valutnim klauzulama i države čiji je teret otplate vanjskog duga sve veći.³⁴ U poticanju izvoza, nužna je daljnja politika poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Mali i srednji poduzetnici su pokretači gospodarstva. Samo oko 15 posto poduzeća u Hrvatskoj izvozi, međutim, ta poduzeća zapošljavaju 52 posto zaposlenih u svim poduzećima, ostvaruju oko 66 posto od ukupnih prihoda od prodaje, te u razvoj ulažu čak oko 79 posto sredstava od ukupno ulaganih sredstava u razvoj. Rast takvih zdravih i naprednih poduzeća čini ukupnu hrvatsku ekonomiju snažnijom.³⁵

4.1. Problematika izvoznika Republike Hrvatske; Intervju

Hrvatski proizvodi imaju uglavnom nisku dodanu vrijednost i neusporedivi su s proizvodima tehnološki razvijenih zemalja u koje je uloženo puno više znanja i tehnologije. Problemi hrvatskih izvoznika, navodi Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga

³⁴ Nikić, G, (2004), Gospodarski rast Hrvatske i politika tečaja, Zbornik radova Ekonomska politika Hrvatske u 2004., str. 199.

³⁵ Izvozni portal, *O Hrvatskom izvozu*, <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> pristupljeno: (10.02.2017.)

gospodarstva³⁶, proizlaze iz slabosti hrvatskog izvoza koji su višestruki, a prije svega se odnose na deindustrijalizaciju gospodarstva, nekonkurentnost koja proizlazi iz visokog kumulativnog porasta cijena domaćih inputa, niskog ulaganja u istraživački i razvojni rad, usitnjenosti poduzetničke strukture, slabe povezanost izravnih ulaganja s izvoznim programima, nedovoljnih mogućnosti financiranja, neorganiziranog nastupa na inozemnim tržištima i produžene duboke gospodarske krize u Europi. Često se kao razlog navodi i fiksni/stabilni devizni tečaj, ali zbog visokog stupnja euroizacije domaćeg gospodarstva, uvozne ovisnosti, relativno male izvozne baze i visoke inozemne zaduženosti većih kolebanja tečaja imala bi nepovoljne učinke na domaće poduzetnike i ugrozila bi stabilnu makroekonomsku pozadinu za strukturne i fiskalne reforme usmjerene na povećanje konkurentnosti. Pred hrvatske izvoznike u 2013. godini stavljen je i izazov prilagođavanja uvjetima koji proizlaze iz članstva u Europskoj uniji, s jedne strane Hrvatskoj se otvorilo tržište od pola milijardi potrošača, a s druge strane Hrvatsku pogađa ukidanje povlastica koje su proizlazile iz provedbe Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) na tržištu na koje je do tada Hrvatska izvozila oko 20 posto svog izvoza.

Tijekom krize većina zemalja je pribjegavala praksi kombinacije strukturnih reformi, ekspanzivne monetarne politike i konkurentske deprecijacije, navodi Vijeće za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske,³⁷ s ciljem rasta neto izvoza. Hrvatska u tom periodu nije pokazala spremnost na strukturne promjene. Visoko razvijene zemlje imaju udio poljoprivrede u bruto domaćem proizvodu od 2 posto, udio industrije 26 posto te udio sektora usluga 72 posto.

Općeniti problemi izvoza leže u transportnim troškovima, carinama i kvotama na različitim tržištima. Najučestaliji problemi izvoznika u Hrvatskoj su problemi financiranja izvoza i problemi vezani uz marketinške aktivnosti te kvalitetu proizvoda. U svrhu boljeg uvida u probleme koji su prisutni u praksi odrađen je intervju s hrvatskim izvoznikom koji je prikazan u daljnjem tekstu.

³⁶ Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva, (2014), *Akcijski plan podrške izvozu 2014. - 2015.*, str. 1-20.<http://www.mvep.hr/files/file/2014/140508-ap-podrske-izvozu-2014-2015.pdf> pristupljeno: (10.02.2017.)

³⁷ Vijeće za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske, *(Ne)sustavno poticanje kvalitetnog i održivog izvoza preporuke*, str. 1-12.[http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20\(NE\)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%20IZVOZA.pdf](http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20(NE)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%20IZVOZA.pdf)

Voće Varaždin d.o.o., (Cehovska 44, Varaždin), poduzeće je čija je osnovna djelatnost uvoz i izvoz voća i povrća u Republici Hrvatskoj. Poslovanje je bazirano na obiteljskim temeljima, poduzeće se osniva 1994. godine i razvija se do danas. Za potrebe diplomskog rada odrađen je intervju s gospođom Anitom Meštrić, predsjednicom uprave Voće Varaždin d.o.o. Pitanja iz intervju nalaze se u prilogu 1.

Slika 4. Voće Varaždin d.o.o.

Izvor: <http://www.voce.hr/index.php> pristupljeno: (17.02.2017.)

Godišnji promet intervjuiranog poduzeća kreće se oko 10.000.000,00 kn, a u 23 godine postojanja uredno posluju. U posljednje tri godine ostvarili su prosječnu dobit od 200.000,00 kuna što ih svrstava u male poduzetnike, udio prodaje u inozemstvu iznosi 25 posto dok je udio prodaje na domaćem tržištu 75 posto. Počeli su izvoziti ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, čime je poslovanje sa zemljama u okruženju postalo jednostavnije i lakše bez kompliciranih carinski procedura i dugotrajnog čekanja carinjenja robe na granicama. Najviše izvoze u Sloveniju i Italiju zato što su u tim tržištima prisutni i kao kupci pa su upoznati sa situacijom na tržištu, samostalno se informiraju i upoznati su s cijenama, ponudom i potražnjom roba kojima trguju s inozemstvom. Uspijevaju se nametnuti velikoj konkurenciji poznavanjem zahtjeva o kvaliteti robe svakog pojedinog kupca, prilagodljivošću i brzim odazivom na zahtjeve kupaca te dugogodišnjom dobrom međusobnom suradnjom. Navode da je prednost poslovanja u inozemstvu sigurnija i pravovremena naplata za razliku od poslovanja na domaćem tržištu, a kao nedostatke u poslovanja ističu stroge zahtjeve glede isporuke i kvalitete robe. Poduzeće Voće Varaždin do sada nije koristilo poticaje za izvoz od strane Republike Hrvatske. Smatraju da vanjskotrgovinska politika Republike Hrvatske nije izvozno orijentirana i da se država nedovoljno bavi izvozom. Ukazuju na potrebu veće promocije hrvatskih proizvoda, većeg povezivanja zainteresiranih kupaca iz inozemstva i naših izvoznika i organizaciji susreta te međunarodnih sajmovima. Predlažu da bi strane trgovačke lance koji posluju u Hrvatskoj trebalo zainteresirati za kupnju hrvatskih proizvoda i

na taj ih način plasirati na tržištu izvan Hrvatske. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju znatno im je olakšano izvozno i uvozno poslovanje bez komplicirane carinske procedure, dugotrajnog čekanja na graničnim prijelazima i slobodnog transporta. Najveći problemi izvoznika iz njihove perspektive su slaba promocija hrvatskih proizvoda i siromašna ponuda, odnosno nemogućnost proizvodnje dovoljne količine robe da bi se nastupilo na nekom većem tržištu te slaba potpora države u smislu poticaja i promocije. U budućnosti se nadaju proširenju izvoza na još neke od zemalja u susjedstvu i povećanju omjera izvoz/uvoz uz daljnje stabilno poslovanje poduzeća.

Nakon provedenog intervjua, zaključuje se da se hrvatski izvoznici prilikom izlaska na strano tržište susreću s problemima kao što su velika konkurencija, siromašna ponuda i slaba promocija hrvatskih proizvoda. S obzirom da intervjuirani izvoznik nikada nije koristio poticaje države, vidljivo je da je nedovoljna komunikacija na razini država – izvoznik. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju se olakšalo poslovanje postojećim izvoznicima i potaknulo prodaju u inozemstvo i onim poduzećima koja su imala uvjete, ali se nisu mogla nositi s carinskim i drugim poteškoćama. Najviše se izvozi u zemlje u susjedstvu, zbog nižih transportnih troškova, poznavanja susjednih tržišta i preferencija njihovih potrošača. Naglašeno je kako se država nedovoljno bavi problematikom izvoza i da bi država mogla raditi više u poticanju izvoza i promociji hrvatskih proizvoda.

4.2. Mogućnosti stimuliranja hrvatskog izvoza

Izvoz je održivi generator gospodarskog rasta te ga je potrebno dodatno afirmirati. Uzimajući u obzir sve navedene probleme hrvatskog izvoza ključ razvoja su odnosi na relaciji izvoznici – država. Kako bi se u Hrvatskoj ostvario dugoročno održiv rast izvoza, posebno je važno izvoznicima osigurati:³⁸

- podizanje konkurentnosti proizvoda vlastitog trgovačkog društva
- funkcioniranje pravne države (sudstvo, porezna uprava i dr.)
- pravnu regulative učiniti stabilnijom, jednostavnijom i jednoznačnom
- zakone koji nisu tu samo da bi se zadovoljila statistika

³⁸ Vijeće za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske, *(Ne)sustavno poticanje kvalitetnog i održivog izvoza preporuke*, str. 1-12. [http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20\(NE\)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%20IZVOZA.pdf](http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20(NE)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%20IZVOZA.pdf) pristupljeno: (10.02.2017.)

- provođenje financijske discipline u svim segmentima poslovanja
- tržište rada fleksibilnijim
- pokretanje reforme znanosti i obrazovanja afirmacijom izvrsnosti
- afirmiranje tehnologije kao nužan preduvjet gospodarskog rasta
- intenziviranje rada hrvatske diplomacije na povećanju hrvatskog izvoza
- financiranje i poticanje inovacija, патената, istraživanja i razvoja te izobrazbu kadrova, a posebno izvoznika
- financiranje i poticanje uvođenja najviših europskih standarada za zaštitu okoliša u proizvodnim procesima
- restrukturiranje hrvatskog gospodarstva u gospodarstvu znanja i inovativnosti
- financijsku likvidnost državnih tvrtki i tvrtki u kojima je država značajan vlasnik, kako iste ne bi ugrozile poslovanje uspješnih tvrtki i izvoznika i pokrenule lanac nelikvidnosti u Republici Hrvatskoj

Kao što je navedeno na početku ovog poglavlja, odnosi na relaciji država – izvoznik su temelj za otklanjanje i ublažavanje problema izvoznika. Godine 2014. donesen je Akcijski plan podrške izvozu od 2014. do 2015. koji je sadržavao 3 područja, 13 aktivnosti i 41 mjeru. Njegovim donošenjem postavljeni su temelji kvalitetne i stalne podrške izvozu. Akcijski plan sadrži:³⁹

1. usluge za izvoznike (informiranje, umrežavanje, edukacija i savjetovanje izvoznika te podrška nastupima u inozemstvu)
2. aktivnosti za povećanje konkurentnosti (olakšavanje financiranja izvoza, izrada prikladnih i održivih modela fiskalne podrške jačanju sektora izvoza i stavljanje naglaska na strateška izvozna tržišta i strateške izvozne grane te poticanje promjene strukture izvoza)
3. ostale aktivnosti (unaprjeđenje statistike o trgovinskoj razmjeni roba i usluga i njezine dostupnosti, olakšavanje izvoznicima stjecanja referenci u zemlji i proširivanje djelovanja gospodarske diplomacije te ukidanje administrativnih prepreka)

³⁹ Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva, (2014), *Akcijski plan podrške izvozu 2014. - 2015.*, str. 1-20.<http://www.mvep.hr/files/file/2014/140508-ap-podrske-izvozu-2014-2015.pdf> pristupljeno: (10.02.2017.)

U razdoblju od svibnja 2014. godine do kraja izvještajnog razdoblja, Akcijski plan podrške izvozu od 2014. godine do 2015. godine polučio je sljedeće konkretne rezultate:⁴⁰ Izvršena je dokapitalizacija Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Ista je uvela nove financijske proizvode za izvoznike početnike i omogućila povoljnije uvjete financiranja u postojećim financijskim proizvodima. Sva diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Hrvatske u inozemstvu sustavno su započela prikupljati poslovne prilike potencijalno zanimljive za ostvarivanje izvoza hrvatskih gospodarstvenika i na dnevnoj bazi prosljeđivati izvoznicima. Pokrenuto je sustavno umrežavanje izvoznika u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske s ciljem razmjene informacija. Pokrenuta je edukacija za izvoznike za međunarodno poslovanje. Pri Hrvatskoj gospodarskoj komori osnovano je Povjerenstvo koje radi na unaprjeđenju modela podrške na sajmovima i na izradi kriterija o prioritetnim tržištima. Izrađeni su prijedlozi prikladnih i fiskalno održivih modela dodjela državnih potpora izvoznicima. Ubrzani su postupci sklapanja ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Izrađen je jedinstveni Vladin mrežni portal za izvoznike. Izvoznike se usmjerava na dostupne oblike podrške izvoznicima na razini Europske unije te im se informacije o tome pružaju na dostupniji način. Nakon provede ovog plana i dalje se potiču i razvijaju promjene koje su ostvarene na korist hrvatskih izvoznika.

⁴⁰ Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva, (2014), *Akcijski plan podrške izvozu 2014. - 2015.*, str. 1-20. <http://www.mvep.hr/files/file/2014/140508-ap-podrske-izvozu-2014-2015.pdf> pristupljeno: (10.02.2017.)

5. ZAKLJUČAK

Iz odnosa ponude i potražnje, odnosno viškova i manjkova roba i usluga u gospodarstvu zemlje koja je otvorena prema međunarodnom tržištu nastaje vanjskotrgovinska razmjena. Zemlje uvoze onu robu i usluge za koje je izražena potražnja, a ne proizvode se na domaćem tržištu ili se proizvode, ali nedostatno. Suvremene teorije vanjske trgovine razvile su se na temelju klasičnih teorija: merkantilizma, teorije apsolutnih prednosti, Richardovoj teoriji i Hecksher-Ohlinovoj teoriji. Klasične teorije polaze od pretpostavke da međusobno trguju zemlje s najviše razlika, dok suvremene teorije (kao što su teorija ekonomije opsega proizvodnje, Linderova teorija vanjske trgovine i teorija životnog vijeka proizvoda) odbacuju tu tezu te dokazuju da se i zemljama s istom produktivnošću razmjena isplati.

Doprinos vanjskotrgovinskog sektora gospodarskom rastu neke zemlje pozitivan je ukoliko je izvoz veći od uvoza, a sukladno tome negativan je ukoliko je uvoz veći od izvoza. Vanjskotrgovinska bilanca ili neto izvoz je vrijednost nacionalnog izvoza umanjena za vrijednost uvoza. Pozitivna je kada je izvoz veći od uvoza, negativna kada je uvoz veći od izvoza i jednaka nuli kada zemlja ima uravnoteženu trgovinu.

Glavne komponente vanjskotrgovinske razmjene su izvoz i uvoz. Izvoz označava prodaju svih roba i usluga u inozemstvo, osigurava priljev stranih valuta i gospodarski rast. Uvoz označava kupovinu roba i usluga proizvedenih u inozemstvu. Pod osnovnim oblicima nastupa na inozemnom tržištu podrazumijevamo direktnu i indirektnu trgovinu, odnosno direktan i indirektan uvoz, direktan i indirektan izvoz i tranzitnu trgovinu.

U kreiranju svjetske trgovine sudjeluju trgovinske organizacije i ugovori o trgovini koji su na snazi te se smatraju sredstvom razvoja svjetske trgovine. Članstvo Hrvatske u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (od 30. studenog 2000. godine) temelj je integriranja i razvoja hrvatskog gospodarstva u globalno tržište, a od 01. srpnja 2013. ulaskom u Europsku uniju Hrvatska se potvrđuje kao članica multilateralnog trgovinskog sustava, te od tada prestaje biti članica Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA). Svjetska trgovinska organizacija i Europska unija daju glavne odrednice Hrvatske u smjeru kretanja vanjskotrgovinske politike.

Prikazom vanjskotrgovinske razmjene roba u Republici Hrvatskoj od 2012. do 2016. godine, vidljivo je da je vrijednost uvoza veća od vrijednosti izvoza. Najznačajniji proizvodi koje Hrvatska izvozi su električna energija, lijekovi, motorni benzini i plinska ulja od nafte. Slični

proizvodi se i uvoze, među najviše uvezenim proizvodima su, također, električna energija, lijekovi, plinska ulja od nafte i osobni automobili. S obzirom na kretanja vrijednosti robnog izvoza i uvoza, pokrivenost uvoza, izvozom 2012. godine bila je 59,4 posto., 2013. godine 58,1 posto., 2014. godine 60,5 posto, 2015. godine 62,5 posto i 2016. godine 62,1 posto. U vanjskotrgovinskoj razmjeni usluga Hrvatska ostvaruje suficit, čemu uvelike pridonosi turizam. Najbolje vanjskotrgovinske odnose Hrvatska ima sa zemljama Europske unije i svojim susjedima, prvenstveno Bosnom i Hercegovinom.

Godine 2014. Vlada Republike Hrvatske donijela je Akcijski plan podrške izvozu koji je sadržavao 3 područja, 13 aktivnosti i 41 mjeru. Njegovim donošenjem postavljeni su temelji kvalitetne i stalne podrške izvozu kroz poticanje informiranja, edukacije i podrške izvoznicima.

Male zemlje poput Hrvatske, moraju ojačati svoj izvoz kako bi osigurale gospodarski rast, a izvozno orijentirana poduzeća održala duži životni vijek. Hrvatski proizvodi i usluge imaju nisku dodanu vrijednost, stoga je potrebno u njih ulagati kako bi postali konkurentniji. Problemi hrvatskog izvoza leže u kumulativnom porastu domaćih inputa, deindustrijalizaciji gospodarstva, niskom ulaganju u istraživački i razvojni rad, usitnjenosti poduzetničke strukture, slaboj povezanosti izravnih ulaganja s izvoznim programima, nedovoljnim mogućnostima financiranja, neorganiziranom nastupu na inozemnim tržištima u produženoj dubokoj gospodarskoj krizi u Europi. Iz podataka je vidljivo da Hrvatska ima potencijale koje treba ostvariti, a za to je potrebno ostvariti neke preduvjete, npr. provesti strukturne reforme, urediti pravnu regulativu i birokraciju, povećati financiranje izvoza te time dodatno afirmirati izvoz.

LITERATURA

Knjige:

1. Babić, A., Babić, M. (2000), *Međunarodna ekonomija*. Mate d.o.o., Zagreb.
2. Blanchard, O. (2011), *Makroekonomija*, Mate d.o.o., Zagreb.
3. Mankiw, G. N. (2006), *Osnove ekonomije*, Mate d.o.o., Zagreb.
4. Matić, B., (2004), *Međunarodno poslovanje*, Sinergija, Zagreb.
5. Andrijanić, I, Frančić–Mikulić, T. i Vinković–Kukolić, B. (2010), *Tehnike vanjskotrgovinskog poslovanja*, Školska knjiga, Zagreb.

Članci:

1. Gašić, M., Galić, M.,(2012), *Suvremeno poduzetništvo u korelaciji s vanjskom trgovinom*, Učenje za poduzetništvo 2 (1).
2. Kovačević, B., Sabolović, D. (2002), *Stanje i razvojne tendencije vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske*, Ekonomija 2 (9): str. 293-316 (295).
3. Ladavac, J., Škuflić, L.,(2001). *Analiza vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske po županijama*, Ekonomski pregled, 52 (7-8).
4. Lolić – Čipić, M, (2015), *Međunarodna ekonomija*, Sveučilište u Splitu, Split.
5. Matić, B., Lazibat, T.,(2001), *Od GATT do WTO*, Ekonomski pregled, 52 (5-6).
6. Turčić, Z., (2015), *Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni*, Poslovna izvrsnost Zagreb, God. IX br. 1.

Specijalistički radovi:

1. Jošić, M., (2008), *Struktura vanjske trgovine i komparativne prednosti Republike Hrvatske*, Specijalistički poslijediplomski rad, Ekonomski fakultet Zagreb.

Internetske stranice:

1. Bogan , Ž., *Tržište dobara u otvorenom gospodarstvu*, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb <http://web.efzg.hr/dok//MGR/Bogdan//Poglavlje19-Dodatak.pdf> pristupljeno: 06.02.2017.
2. Državni zavod za statistiku, (2013), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2012. konačni podaci* http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-02-03_01_2013.htm pristupljeno: 07.02.2017.
3. Državni zavod za statistiku, (2014), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2013. konačni podaci*

- http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-03_01_2014.htm pristupljeno: (07.02.2017.)
4. Državni zavod za statistiku, (2015), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2014. konačni podaci*
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-02-02_01_2015.htm pristupljeno: (07.02.2017.)
 5. Državni zavod za statistiku, (2016), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2015. konačni podaci*
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-02_01_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)
 6. Državni zavod za statistiku, (2017), *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom za razdoblje od siječnja do studenoga 2016. privremeni podaci*
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-02-01_11_2016.htm pristupljeno: (07.02.2017.)
 7. Državni zavod za statistiku, *Robna razmjena s inozemstvom 2010.-2016.*,
<http://www.dzs.hr/> pristupljeno: (08.02.2017)
 8. Europska slobodna trgovinska zona, <http://www.efta.int/> pristupljeno: 07.02.2017.
 9. Hrvatska gospodarska komora, *Republika Hrvatska 2016*,
<http://www.hgk.hr/documents/republikahrvatska2016hrweb5824783267fa1.pdf>
pristupljeno: 10.02.2017.
 10. Hrvatska narodna banka, *Razmjena usluga s inozemstvom*
<https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/razmjena-usluga-s-inozemstvom> pristupljeno: (15.02.2017.)
 11. Izvozni portal, *O Hrvatskom izvozu*, <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9>
pristupljeno: 10.02.2017.
 12. Kreuger, D, (2009), *Makroekonomika*, Sveučilište Pennsylvaniji, Pennsylvania,
http://web.efzg.hr/dok/za%20studente/elektronicki%20udzbenici/Krueger_Makroekonomika.pdf pristupljeno: 06.02.2016.
 13. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskom-izvozu/> pristupljeno: 06.02.2016.
 14. Organizacija zemalja izvoznica nafte, http://www.opec.org/opec_web/en/ pristupljeno: 07.02.2017.
 15. Opći sporazum o carinama i trgovini, <https://cefta.int/> pristupljeno: 07.02.2017.

16. Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva, (2014), *Akcijski plan podrške izvozu 2014. - 2015.*, str. 1-20.
<http://www.mvep.hr/files/file/2014/140508-ap-podrske-izvozu-2014-2015.pdf>
pristupljeno: 10.02.2017.
17. Vijeće za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske, *(Ne)sustavno poticanje kvalitetnog i održivog izvoza preporuke*, str. 1-12.
[http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20\(NE\)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%C5%BDIVOG%20IZVOZA.pdf](http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20(NE)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%C5%BDIVOG%20IZVOZA.pdf)
18. Voće Varaždin d.o.o. <http://www.voce.hr/index.php> pristupljeno: (17.02.2017.)
19. Vučemilović, V., *Oblici nastupa na inozemnom tržištu*, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, Virovitica.
<file:///C:/Users/racunovodstvo/Downloads/2.%20Oblici%20nastupa%20na%20inozemnom%20trzistu.pdf> pristupljeno: 06.02.2017.

Zakoni Republike Hrvatske

1. Zakon o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NN 98/94
2. Odluka o Nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnosti, 2007 – NKD 2007, NN 58/07, 72/02.

POPIS FORMULA

1. Osnovna jednakost otvorenog gospodarstva	7
2. Pozitivan doprinos ekonomskom rastu	7
3. Negativan doprinos ekonomskom rastu	7
4. Pokrivenost uvoza izvozom	8

POPIS GRAFIKONA

1. Grafikon 1. Utjecaj izvoza na bruto domaći proizvod	13
2. Grafikon 2. Prikaz izvoza/uvoza roba i salda za period I.-XII. 2012.	23
3. Grafikon 3. Prikaz izvoza/uvoza roba i salda za period I.-XII. 2013.	24
4. Grafikon 4. Prikaz izvoza/uvoza roba i salda za period I.-XII. 2014.	25
5. Grafikon 5. Prikaz izvoza/uvoza roba i salda za period I.-XII. 2015.	26
6. Grafikon 6. Prikaz izvoza/uvoza roba i salda za period I.-XI. 2016.	27

POPIS SLIKA

1. Slika 1. Usporedba unutarnje i vanjske trgovine	4
2. Slika 2. Životni ciklus proizvoda.....	5
3. Slika 3. Oblici nastupa na inozemnom tržištu.....	13
4. Slika 4. Voće Varaždin d.o.o.	34

POPIS TABLICA

1. Tablica 1. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2012. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.....	17
2. Tablica 2. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2013. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.....	18
3. Tablica 3. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2014. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.	19
4. Tablica 4. Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom u 2015. godini u tisućama kuna prema NKD-u 2007.	20
5. Tablica 5 Razmjena roba Republike Hrvatske s inozemstvom od I. do XI. 2016. godine u tisućama kuna prema NKD-u 2007.....	21
6. Tablica 6. Prikaz razmjene usluga s inozemstvom od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima	22
7. Tablica 7. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2012. godine.....	23
8. Tablica 8. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2013. godine	24
9. Tablica 9. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2014. godine.....	25
10. Tablica 10. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XII. 2015. godine.....	26
11. Tablica 11. Prikaz vrijednosti izvoza/uvoza, salda robne razmjene i pokrivenosti uvoza izvozom za period I.-XI. 2016. godine.....	27
12. Tablica 12. Prihodi od usluga od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima eura.....	28
13. Tablica 13. Rashodi od usluga od 2012. godine do IV. kvartala 2016. godine u milijunima eura.....	29
14. Tablica 14. Robna razmjena s Njemačkom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine.....	30
15. Tablica 15. Robna razmjena s Italijom u tisućama kuna, 2012. – XI. 2016., od 2012. godine do XI. 2016. godine.....	30

16. Tablica 16. Robna razmjena sa Slovenijom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine	30
17. Tablica 17. Robna razmjena s Mađarskom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine	31
18. Tablica 18. Robna razmjena s Bosnom i Hercegovinom u tisućama kuna, od 2012. godine do XI. 2016. godine	31

PRILOG 1

Pitanja iz intervjua

1. Molim vas predstavite ukratko svoje poduzeće i proizvode?
2. Kakvi su financijski rezultati poslovanja vašeg poduzeća?
3. Kako ste uvidjeli priliku za izvoz i kada ste počeli izvoziti?
4. U koje zemlje najviše izvozite? Kako ste izabrali baš te zemlje za izvoz?
5. Informirate li se samostalno o stanju na tržištu na koje izvozite?
6. Imate li jaku konkurenciju na tom stranom tržištu i kako se s njom borite?
7. Mislite li da je bolje poslovati u inozemstvu? Koje su prednosti, a koji nedostaci?
8. U kojem omjeru izvozite svoje proizvode u usporedbi s prodajom na domaćem tržištu?
9. Jeste li ikada iskoristili neki poticaj za izvoz od strane Republike Hrvatske ?
10. Smatrate li da je vanjskotrgovinska politika Republika Hrvatska izvozno orijentirana?
Smatrate li da država čini dovoljno kako bi poticala izvoznike i što bi još mogla napraviti po tom pitanju?
11. Jeste li osjetili promjenu u svom poslovanju od ulaska Hrvatske u Europsku uniju?
12. Što smatrate najvećim problemom hrvatskih izvoznika?
13. Kako vidite poslovanje svog poduzeća u budućnosti?

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, MATO KESEDŽIĆ pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada pod naslovom PRICAZ VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016. GODINE te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

Mkesedzic

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, MATO KESEDŽIĆ neopozivo izjavljujem da sam suglasna s javnom objavom diplomskog rada pod naslovom PRICAZ VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE HRVATSKE OD 2012. DO 2016. GODINE čija sam autorica.

Student/ica:

Mkesedzic

(vlastoručni potpis)